

ცისუარნი.

1866

ს გ ვ ი ს ტ ა.

წელიწადი მეათე.

წოდება მსულებათა:

- I — ქალაქის მოთამაშის ცხოვრება. ივ. კერესელიძის.
- II — ლექსები: 1, სიზმარი. ი. კერესელიძისა. 2, გ. მ — ზედ. — შიხივე
- III — ისტორია ისლამისა. თ. ი. არეუტინსკი-დოლოდორუკოვისა.
- IV — სადაყობს ფურცელი. მოლაყობისა.
- V — სსუა ჭ სსუა ამბავი (ის იდეე მეორე გვერდზედ.)

ცფილისს.

კერესელიძის ტიპოგრაფიაში.

ქალაქის მოთამაშის ცხორება.

დრამა სამს მოქმედებად

ნათარგმნი ი. კერესელიძისგან.

ეძღვნის ნ. ენიკოლოფოვს.

1866

ტფილისს

მოქმედი პირნი:

ბანკოშეტი,
 უარსუნი. } ქადაგდის მოთამაშენი.
 რადოლოფი. }
 უარსუნი,
 დერმანე. ამაღიას ბიძა
 უარსუნი, მამა უარსუისა
 ამაღიას. სატოლო უარსუისა.
 კალენტინ. მოსამსახურე უარსუნსი
 ლუიზე, მოსაღე ამაღიასი.
 მოსამსახურე რადოლოფისა.
 ადბერტი. შვიდი უარსუისა.
 უარსუტა. ქალი უარსუისა.
 ბირმანი. მკობრსტირე,
 ბირმანის ცოლი

მკსავრი,

გერლი. }
 ფრანცი. } ტრაკტიონის მოსამსახურეები.

ოფიცერი, უნტეროფიცრები, მსახურები, გამდელაგამოქლეღნი და გლეხნი —

პირველი მოქმედება არის უარსუნს ს სლში.
 მეორე მოქმედება არის, პირველის მოქმედების თსუტმეტის წლის შემდგომს; მესამე მოქმედება, აგრეთვე თსუტმეტის წლის შემდგომს მეორე მოქმედებისა.

გამოსვლა 1

(სრენს წამომადგენს გრძელს საფას, რომელიცა განადგობულია
წამთლებით. შუა გულსა დგას დიდი სტოლი, რომელსაც ვარს ასე-
ვეიან ქალადის მოთამაშებია. სულა სასურვა საფასითა. შუა დამკა.
სწათი უკანას თომბეცს. —)

ბანგომეტი, ვანნერი, როდოლოფი და მერე ყოვლი;

ბანგომეტი. ახა ემიწილაბო. ტალია იწყობა. ხომ ეველან ქალ-
ადები გიჭირაძით? ვაიგონეთ. ვალოტი. მოკვალა; ხამიანმა მოიგო
(მოთამაშენი რტოლს ვარს ესევეიან.)

ვანნერი. (წამოდგება წინ. ევლში უჭირავს ბლამათ სხიგნაციები
და მორებს ხელით ქინით იველს აწხრალებს). რაი ათახი იფრანგი
და ამდენივე ლიუდონი; ამ ნახევარ საათის წინათ არც ასი იფრანგი
მქონდა. დამტობა იუშეალოს ქალადის შემომღებს. ქვეყანაზედ ქალ-
ადის თამაშობასევე უკეთესი რაღა იქნება. მაგრამ, მგონია ადრე
დავანებე თამაშობას თავი, მერე რა რიგათ მომიდიოდა და შუადი
ქალადი ერთმანეთზედ! ერთი რამ ჩემის ქალადიხათვს კუთსე
ვადამევეინა. ჩემი საქმე ვაკეთებოდა.

ბანგომეტი. ოთხიანი მოკვალა, ტუშმა მოიგო. (მალსა ხმით
ყაყანებენ ეველანი და ამ სიტყვებს იმეორებენ).

ვანნერი. ჩემმა ტუშმა ვიდევ მოიგო!

როდოლოფი. (გამოდის ანტეულის სახით). ეს რა სამაგალითო უბ-
ედურებაა! მაგრამ, სამარტლათ მამდის.

ვანნერი. (თავისთვის) რა. ჩემს მეგობარმა როდოლოფმა წააგო!
(იძის დარინგით) რაო საყვარელა, შენ მგონია ბედთან როგორღაც
მწყრლათს ბმანდები?

როდოლოფი. ვინ მოვასხენა! ეს ისეთი წაგება არის, რომ ბელს
უაჭველად დამიბრუნებს, სეველი ვარს სოფკარ შეაყენებს სოლმე
და ტლილობს როგორმე მოაქციოს თავის ადრინდელს ჭეუხევედ. ავ-
ერ ერთი კვირა იქნება რაც შემამიტეუე ამ ქალადის სათამაშო სა-
სლი, — ვერ პარკულად ცოტადენი იუული მოამგებინე. ამითი თა-
მამობა შეამეგანე, მერე თვთქმის ნახევარი ქანება წამავებინე; ის

ქანებს, რომელიც დამიგდო მამანქმის თავისის ჰატოლსანის შრამ-
ით მითელს თავის სიციფსსავეში მოხუცებულად. წაღვანტ სხე მისდა
ტ, დაე წაღ მისდა, მოხდა! მე იმ წანაგებისათვის ანა ვწუხვარ,
ამისათვის რომ ათი ათასის ფანანის წაგებით ვიციანი კანობობობა
წაღა ბრძანებულა! ის კანობობობა, რომლისაგანაც წაღ შეიძლება
შეწახ უნდა დაგდოდა ტ მძულდას რომორც გმისაგი.

განჩევი. წა სავადრისა აგა. ქაღალდას მოთამაშე სარ ტ. მისას
როგორ იძახა ტ ჩვენ სსსელსაც ასღენ. რომც იგუბ სოლთე. წა რომ
მამინაც ატრე ანა ლაშაბაკობ? კანგია ერთი თუ ღმერთი გწამს.
ღამიკვიდდი. ქაღალდას მოთამაშე ვინ. ტ ფილტოლოთის ვინ! ამიგან-
ებში ისეთი გული უნდა იქონიო. რომორც ვინ ულა!.. მინც ტ
მინც. უნდა გი გასწავლო ზოგი ერთი წაღაც სიადუმილკება....
მოცა! ვაღაცა მოდიან.

როდოღოთა. ჭო. აგ მკონის გოტყია.

განჩევი. ვსერ კანგის დწახ მოვიდა. ეს ვისწვილი კანც უნდა
განგანო. ანა გვანს შინა. ისეთი თადიდან სელ-ღობულა, რომ წაღ
უნდა წაგობ, მავღარს აწახ დასღვას.

როდოღოთა. ანა. თუ ღმერთი გწამს ნუწახ რაგვა ჩემსას.

გოტყია. (სინქსითი შვიდლის ტ ოფლს იწმენდა): აწა, აი. მეც აწა
ვან! გამარჯობა განჩევ. წამღენი საათის?

განჩევი. ვიგველა.

გოტყია. ოწ. გვიან გოფილას! წა ვწუხვარ! წა სსშინელათ მინდა
რომ ამღამ დიდ სანს ვამამობდე. წაღსაც წანათე ვვწახობ. რომ
სულერთიან წაღ რომ წამიგას. ამღამი გამოვობრუნებ. სუთი დღე
იქნება. რომ სულ წელაწად ვაკუბ დღეს ვი მკონის ამ გულიწმ-
სკვი, კელი აიღახ ჩემსედ. იცო წა განჩევ. რომორც იქნება უთ-
სოთ უნდა ღებობრუნო ჩემი ოც ტ ათი ათასი ფანანკი. ამისათვის
უფოლო. რომ იმ ფულში ერთვა სნა ფანანკი. რომელიც მამცა სსკუ-
თრივ მამანქმის რომი მყადნა ჩემის დანმწულასათვის გულსედ
წამოსტდება ტ ბრალანტის სსეუწებო. ის ფულაც წაგე, ამის გ-
მო გავიქე ერთას ვაჭრასსკენ რომელსაც მავიადე ადრე ჩემი სსს-
ები, ეგება იმასგან მესქსნა. შან არ ღმრედ, ზოღელთაო; მეტი
ცნა არ იყო. წაგულ სოფელთა; დაგვიანაკე ჩემი სოფელა ტ რომ-
ორც იყო გამოვართვი ათი ათასი ფანანკი, ეს აწახ იქადეს მავღ

იგარ სწავ.

ვარწერ. მეტე იქ რა მიგარბენინებდა. რატომ მე არ მითხარი. ესეც არის. მოვიგე ათი ათას ფრანკამდინ ფულა.

ფორე. ეს რა მესმის! მართლაც? მაგრამ სულერთია! შენს მაგიერ მეც მინარინ, მადლობელს ვარ. მაგ მეგობრობისათვის. სწავ მადლობა დმერთსა. მეცა მანქანა ფული.— ეს ფული სწავ ჩემი ჯარია, ამ ჯარით გაგარეს ღ ავიღებ იმ რისის (სჩვენებს ქალაქდის მოთამაშეების სკოლს) სწავდა აწვივა იმდენი ფულიები.

ვარწერ. ძალიან ვარჯი! სიტყვა გამბედაობას!

ფორე. შენ ერთი ეს მითხარ. რამდენს ჩამოვიდე?

ვარწერ. ჩამოდი ას ას ფრანკს თუ შენი ფულიების მადე გამობრუნება გინდა. სუთი კვლის ჩამოკიდებაში რომ იგებდე. შენ ფულებს კიდეც გამოიბრუნებ.

ფორე. რა. განკება! რა. ბედო! ჩემი ფულიები რომ გამოვიბრუნო ამდამ. ჩემისთანა ქაყანასეოდ ბედნიარა ადაკავინ იქნება ღ სწავ, ჩემი მშკინიარს დანიმრულსეოდც ჯარის დარწერ....

ვარწერ. გასწი. დროს ჩუღარა ვარჯავ. ბუდნიარებას არ უყვარს დიდ ხანს ლადინი: გასწი. ითასწი ღ მოაგი!

ფორე. მშვიდობათ: აქვე მომარდე. (გასწევს შერა სწავსაკენ ღ მიგა მოთამაშეების სკოლთან).

როდოფე. უბედურე! რა მსინარელებით მიწების დამადუშავის ნიუთიერების მისარებადლო.

ვარწერ. (რა აცალეს ფორეს თავისთვის). ამას უნდა გულსეოდ ჩამოსადები ღ ბარლანარის საყურაბო მე ვნარე ჩარბეღლა ეს ნიუთები. ამ სწავსარ სწიო რკარსში რომ ქალა დვას, იმასთან, მეგონია, აქა იქითარ ჩუღათ მოვარინდება ღ მომარულს ვარ. ვარჯათ ვიწარბ იმ ქალს, მოვარტანინებ ღ მივედი ფორეს. (ბიჭს) ეი (ბიჭი შემოდის) მიიარა შენს გარდას ეს ბარათი ღ სწიო გტარსში რომ ქალი დვას იმას მიუარსე.

მსანურე. ბარენი ბარდება შინა ჭარბი (ვარჯავ)

როდოფე. (ვარწერს). ეს რასა ნიმნარს?

ვარწერ. შენ კიდეც აქა ხარ როდოფე? არა, რატომ არ გარცანი ჩემი მეგობარა ფორე. ჩინებულა ემარვილას.— ძარულ მადე შეიქნება ისიც სსკებსავით მდიდარი!

როდღღღღი. როგორ მეტე?

ვანერო. ის ხვალ ცოლს იტყობს. დიდი მზითვეი ჰქვია იმის
საცოლს! ქალიც ძირაღ ლამაზია! აბა, ჩემო ძმაო, როგორ არ
უნდა გაიხსნა მკანთასა კაცი?

როდღღღღი. მეტე შენ იარები იმის სახლში?

ვანერო. რასაკვირველია. მე ვივინტე იმისი განათლება, ჭ ქვეყნ-
ნაშობაც მე ვამოვიყვანე.

როდღღღღი. მეხმის. მაგრამ სხე ანობენ. ვითამც მამა ხასტივის
სასიეთებისა ჭ ვვანდეს.

ვანერო. სამინელი აუტანელი კაცია. მაგრამ ძირაღ მოუძღუტე -
ბია ავანთყოფობას ჭ, აბა მოგონა დიდხანს იცოცხლოს. მაგრ-
ამ ეს ვი უნდა ვითარა, რომ იმის შვილიხთანა მშვიდობისა
ქვეყანაზედ აწავინ უნდა იყოს. ახლა ყოტყის წითავს. თავის ვანდელს
მდიდაწს ქალს — ჭ ხვალ იმ ქალს სილიადრესაც ხელა, მოაგდებთ.

როდღღღღი. ძირაღ კარგი! იმ ქალსაც იცის ყველა თქვენნი ვან-
ვიკება?

ვანერო. ღიერთია ნუ ქნას! უმანკო ჭ გულოწიყელი ქალია. ის
ქალი აღწრილია ყოტყის მამის ყვანისეს სახლში. თუმიც ანობენ
ვითამც აქ აბა ვავსა ბიძა, მეტად მდიდაწი ჭ, ვითამც იმისკლ-
ში იყოს იმ ქალის ვათხება. მაგრამ იმისა არ ვკვირდება, ქალის
კიდრც ვამოცხადა. თავისი სურვილი ვვანწყრისა. მე მხოლოდ ამას
ვკვირები. რომ ძალი დავწერთ ყოტყის ვვან ჭ მეტე ის ჩვენ ვი-
ტით. რასაც უწამთ ამის ქანებასა. ამალა მშვიდა ჭ წყინარის. აბა
მკანის ცოლ-ქმანს ერთად დამ სანს ყოტყის მოუსჯეთ.

როდღღღღი. ეგ ძირაღ ხამწყნარა.

ვანერო. სულაც არა. რა სავი რამა ხარ ჭ ქვეყნისა არა ვეყურ-
ებსა! ამკვან ცოლ-ქმანებს ხსუბის ჭ შიგოთის დროს, სახლას მე-
გობარე უნდა ანუკვირებდეს სოლმე საწყალს ცოლსა. — ქალი მშენი-
ერება!

როდღღღღი. (თავისთვის). ეს ბოტრეა, ხუდავთ რას ანობს?

ვანერო. როგორღაც დიდ ხანს მომისდა შენთან ლამაზავა; უნდა
მეხსიდა, ახლავი დროა, რას აკეთებს ყოტყის; ვერთა უნდა ვანსა,
ხუთჯერ ხუდიხედ მოაგებს თუ არა. — მშვიდობით! (გაკვა).

როდღღღღი. როგორ სახლში ხავრდი ჭ რა სახლს შეკვლი!

აწული ამდისა, უბედური ფორუი! რა უბედურება მოგვლით თქვენს?...
ეს უძნობი კაცი, ვილას, რომ შემოვიდა? (დერმონე შემოდის შიშით ჭ
მკრძალვით)

გამობვლა 2

ადრისდედები ჭ დერმონი.

როდოდოი. სმიწათ ვწითდდები სოდმე, ჭ ტანში ვწუნსტელს
ძიულს, როდესაც სამს ვისმეს დავინახამ აქ შემოსულს. ოჲ, დემონ-
იო! მე მტონია, ეს ვისწვილი კაცი ხადლაც მინახამს... სწორეთ ეს
დერმონია. მტონია იმხანც მინახ... გავალ იქითკენ, რომ არ დავკარ-
გო ფორუი.

დერმონე. ეს არის დამძნათუდა ჭ დაწვეკლილი ხასლი! ძლივს
ველაზე ამ წამსდაცხ ვოვლას ხამკეკლობით ქაქს. ჩემიხ დანადუბი-
გან ეს შირველად ვხედავ ამ ხასისლანს ფრინობას.

მსახური. (მიუხალგავება დერმონეს). შიბობეთ ქუდი,

დერმონე. გმადლობ საყვარელო. ტყვილათ სუ ისკები, დიდხანს
არ დავრჩები მე აქ.

მსახური. რატომ არ იცით ატონო, რომ ეგ სჯულის წინააღმ-
დეგია, ქუდი შესავალშივე უნდა მიეცებ შევიტაცხ.

დერმონი. ბოდიშ მოვიხდი თუ ატონა, აქა ქუდი.

(ურცე შემოსხმება ქალადის მოთამშეთაგან ვვირილი, სტენის სი-
ღწმითგან მოხმის სხუა ჭ სხუა ხმა-), მოითმინეთ. **СТОИ! ТОИЛЬ
ФОССЬ! ТИШЕ ГОСПОДА!** სტუფი! მამეცით ახლავე იფუელი! ჩემი
ხამინი იფო! ჩემი ვკრესი იფო **ВОНЪ!** გაავდეთ აქედგას!

ბანკომეტი. ბატონებო ტადია იწობა.

დერმონ. (სტენის წინა მხრე დგას). ახ დემონო! ეს ხად ჩამოკა-
რდი? იქნება მართლად ფორუი ვერმანეს შვილი, ჩემიხ შირველის მე-
გობრხას, საქმეო არის ჩუნი მძევიერის ამდისანი; ის სრულებოთ და-
დუნავს თავის ქონებასა ჭ თავის მატონსებასა? უნდა უთუოდ დავრწმუნ-
დე ამხედ. დედიდა ჩემიხ ქალის ბედნაერება, ჩემთხ უკვირთესუნის
ყველასუდ; ჯერ არავინ იცის, რომ მე ჩამოვედი ამ ქალაქში, არა
მტონია აქ მტონობაგანი. შემხედვს ვინმე ვინგან შევიტყო, ფორუი
როგორის ფოთაქტევისანც არის; თვითონ ფორუის სახეთებისა მე არა

ტაქტიკებსაც რადგანც სიუმაწვილითგან აქამდინ არ მინახავს; თუ ვკითხულობ ვისმეს ღ, ვისა ვკითხობ; რაფი მამდის, წურწურით. (ჯდება ვარსკვლავი შემობრუნდება სამის თუ რთისს ქალაქდის მოთამაშეებით, ჩუმათ ელაშარაკება იმათ ღ თან თითით აჩვენებს დერმანსეუდ.)

ვარსკვლავი. ეს ვიღაცა არის აქაურს არა გავს! ინებოს ღმერთმა, მუდამ მკეთებელიდნენ სოფელე ჩუქსის საზოგადოებას სამი კატეგორია სხვავე კატეგორია.

დერმანი. მეტი გზა არ არის, ღუმცა სამძიმო არის. მაგრამ უნდა დაუწყო ვისმე ღაშარაკი ღ შეკითხვა ურთიეს ტარქმეობა. (ფეხსეუდ ღდება ღ დანახავს კარსენს, რამელიცა თავს უკრავს, დერმან აგრეთვე თავს დაუკრავს.),

ვარსკვლავი, უწაწულს გაუმარჯობს,

დერმანი. ღმერთმა გაგიმარჯობათ,

ვარსკვლავი. მგონია თქვენს გცხელათ რაგორღაც? დიას, აქ ჭკუნი რაგორღაც მძიმეა, ეი, ბიჭო! (ბიჭი შემოდის,) აქ იმკვება ცოტათი განსჯელილებელი წამელი.

დერმანი. თუ ღმერთი გრწამთ ნუ შესწუხდებით.

ვარსკვლავი. რასა ბძანებთ? ბიჭო, მოართვი ღმერთადი!

დერმანი. არა, ჭეშმარიტათ არა მინდაჩა, (თავისთვის). ეს რაგორღაც, თავაზიანსა გავს!

ვარსკვლავი. თქვენს მგონია სხვა ბძანდებით ჩამოხუელი?

დერმანი. დიას! სხვა ვიანელით ღ ჩემ სიცოცხლეში ეს პირველად შეგვეძინება ამ ხანდში მოხვალა.

ვარსკვლავი. მამ აქ არა ვის იტნობთ ჯერა?

დერმანი. სრულებით არა!

ვარსკვლავი. რა, რასა ბძანებთ მაგასა. რაგორღ შეიძლება ამათში არა. ვის იტნობდეთ, უთუოთ თქვენს აქ ამისათვის მოხუხსანთ, რამე გამოსცადოთ თქვენს ბედი.

დერმანი. არა, ბატონო. მე მაგ აზრით სრულებით არ მოხუხლავარ აქა,

ვარსკვლავი. ეგ ძრეულ კარგი, — გონიერებაც ეგ არის. აქ ყველა კაცს სიბრთხილე მარტებს. აქ იმისთანა ხალხი გაბეგვია, რამელიც ციციტეულებს, მაგრამ თქვენს ნუ ენდობით ყველას. მე თვითონ: რაგორღ მხედავთ, დავიარები აქა. მაგრამ ხათამაშოთ ვი არა, მხოლოდ

რად იშინოთ, რომ გვაბრძნისილო სამათ შემოსული კაცი.

დერძან, იქნება მართლა?

ვარსკვლავი. მართლა, მერწმუნეთ! გამოვიგონეთ ძმაო, თქვენს ძვირფას მშობლებს და ნაცოცხალი სახე გავუქოთ, ძვირფას მშობლებს ერთიან შემოსულებს, თუ თამაშობა გსურთ, გაწინამდგარებით. რომელი თამაშობა მოგწონთ, შტრონი, დასტრეტი თუ ახალხანი?

დერძან. აგი მოგახსენებთ ბატონო, რომ ძვირფასი და მშობლებს ვარსკვლავი, ისე მითხრობს ქალაქის თამაშობა, როგორც ხანიახ რომ კაცის გასაგონებელი, მშობლებს (ქალაქის მთავარ მთავარ მთავარს) უყვარს; რაღაცისთვის მინდა შევიჩინო. დაიჭირეთ, დაიჭირეთ! კვ კაცი გავიყვანე; გავიყვანე შეიძლება!.. ეს რა ახსნა?

ფორცხ. (წამოადგება წინ, გარს შემოეხვევიან ქალაქის მოთამაშენი, გვერდითა მშობლებით დახვდება გელითგან; — გელში უჭირავს სტოლის ხატები). გაძვირეთ, გაძვირეთ! ხელ ერთიან უნდა მივამტკიცო — მოვამტკიცო, რაც რამ აქ არის, ამ ხანში:

როდღაღო. (გელს დაუჭერს. და აქოვენ გამოიყვანებს). შენ უბედურად შენ, მაგას რას ხნადი, გონებაზედ მოდი!

ვარსკვლავი. (ავრეთვე გელს მოჭკიდებს ფორცხს) ფორცხ! კვ შენა ხან რა ახსნა, რა დაგძაბო?

დერძან. (თავისთვის) ამას რას გედავ? ფორცხ! ახ დმერთო! ეს ის არის სწორით. (რაც მოთამაშენი არის, სტოლს თავს ანებებენ ეს ფორცხს ეხვევიან, შირ და შირ შემოსავალ კარებს უჭეტენ).

ვარსკვლავი. გვიანბე უთი რა შეგძობთა? სომ არა ვის შეამჩნივე მოტყუება,

ფორცხ. არა, მაგრამ, ხელერთიან რაც რამ შეხდა წავაგე!

ვარსკვლავი. ხელერთიან!.. ძვირფას ვწუხარ! მაგრამ მინდა განვკარგო ბელი აქ არა არისრა.

ფორცხ. როგორ თუ არა არისრა! ახ გეხმარს რაღაც გეუბნები, — ხელ ერთიან წავაგე მეთქი. ხელ რაც რამ ფული მებადა თუ ხივთუ უღება, ვიქვე რამდენიმე ათასი ფრანკი დაქვდავ კალათ!.. ახ თუ ეს წყუდი ხანის ტერი ჩამოინგრეს და თავზედ დამენგრეს!... ფრანკთომამდე ჩანთქილა, ეს სტოლები, სკამები, ქალაქები, ახ ახსნა კაცობიანთ, უბედურად ჩემო თათ? რაღა უნდა იყო ამის შე-

მდეგ!...

დერმან. რა საშინელებას ვხედავ!

როდღაფი. კარო, რამ გაგაგოყა, ჭკუაზედ მოდი, დერმან. (თავისთვის). ეს უმწველი გაცი (უყურებს როდღაფს.) მგონია მეცნობა,

როდღაფი. (თავისთვის). დერმანემ მიცნო.

ვარსკერი. კარგია ერთი თუ ღმერთი გწამს!.. მაგას როგორც მთა კიფიქრებდი, რამდენიმე ათასის თუმინისათუბ აგრე ჭკუიდან შეიშალე ბოდი.

ყოჩყი. არა, მაგას როგორ მეუბნები? როგორც ჭკუიდან არ უნდა შეიშალეს კაცი, რომ ბუდი ასე სასტრაგო დასტობდეს, მძვინვარე ჩამოვრდეს ქალადი, ღმერთივეში ბუდმა მილადაც, ისე არ იქნა, რომ ყოველს ფისის გადადგომეზედ ჩემი ქალადი არ მოეკლათ, ეს მიუწოთქვია! საშინელება! რომ ვინაზე ხელ ერთიან გავიდა რაც ფული მქონდა შედ ღმერთიერობა ხელ მივამოგრივამოვამტყროიე. — მინდოდა მართლი სახლი გადაძებრუნებინა. — სახლი დამაღუპა და ღმერთის გამაუბრუნებელი!...

როდღაფი. განგება განგება აგრე ეპყრობა რომ ხელი აიღო თამაშობაზედ.

ყოჩყი. ეტ რა და დარბეება!... რაც შენი საქმე არ იყო რა გონიერე გაერევი. ხელი უნდა ავიღო თამაშობიდან! არაოდეს! განგებე უღლები სადამიდაც მიიწვევება ძალა ღმერთიერებე, რომ განგება სიტყუა! განგების კელში არა არისრა, ისე დავიძოვრებ ბუდს, როგორც ჩემი ნებაა, ახ.) ერთი ქალადი რომ ვიდეგ მკვება ახლა ნახეარნი მილიონის პატრონი ვიქნებოდი.

ვარსკერი. მართალია! აგრე აი! როდი უნდა შეშინდე მადე.

ყოჩყი. შენ არ მახწავლე, რომ ბევრბევრი დაუჭარეო! მაშე შენმა დარბეებამ დამღუპა ახლა აი!

ვარსკერი. განა უმწველი ხარ, რაც ვითხეან დაიჯერო! შენი ჭკუა შენა გაქვს. შენ თავის დეკში ბუდს წინ არ უნდა მიუხტებოდე. — შენ მგონია ჩემი წილიც წაგიგია!

ყოჩყი. ეტ მართალია, ცოტადენი შენი ფულებიც წაგიგია, მაგრამ რა გაწეობა, ვეძიებ მკვებე.

ვარსკერი. კარგია ერთი თუ ღმერთი გწამს; როგორც არა გრც...

სვერის მაცხს მეუბნება. ხვალ რომ ვერას იწერ და ცოლის ირთამ
მე შენი მეგობარი ვარ და ეგერი ჩვენში რა ხატობა.

დემონ. (თავისთვის). ხვალა!

ყოყო. არა! ხვალ ჩემი ვერსეა უნდა მოიშალოს. (ამ დროს
განმავალბაში ქაღალდის მოთამაშენი იფანტებთან და გადიან სხვა
ათასებში).

ვანერა. რას რომ ვაფხ. ჩემით იყავ. ნუღარ იტყვი მაცხს. —
შენი ცოლის საყურეები რომ წავაგო და გულის ძეწევი, ამისათვის აღ-
არა თხოვლობ ცოლისა?.. თუ რომ მაცხს მიხეებით იმელი, მე შემ-
წობას მოგცემ მაცხსად.

ყოყო. შენ?

ვანერა. სწორეთ მე!

ყოყო. რადის?

ვანერა. თუნდა ამ ხასთში.

ყოყო. ხად მიმოგნი მეტე?

ვანერა. აქავე!

ყოყო. რადომ თუ აქ! რა. საყვარელი ვანერა, ჩემო, ერთგულ
მეგობარო, მე შენ მაცხ სიკეთისათვის. ერთს ათათ გადავინდი, და
საყურად იქნება ჩემი მხსნელი, მოგარეელი.

ვანერა. (თავისთვის). მასში მუავს გაბმული!

რადომელი (ჩემით) განათ თუ რა იქნება.

ყოყო. ხად მიმოგნი იმ ნივთებს?

ვანერა. აქავე მეტე, მესამე რაყაში დავს ერთი ქალი, რომელი-
იცა საიდუმლოთ ადგე მიცემობს ძვირფასის სამკაულით. მე იმისი
მტრობი ვარ და გუშინ იმის ათასში განხე ჩინეული ნივთები. მიღი
იყიდევი და მე თავლებათ დავიდებო.

დემონი. (ჩემით). რა, დემონო, უთუთო მობაჩელი იქნება.

ყოყო. მამ წავადეთ რაღა. რას უყურებთ საყვარელი ვანერა, შენ
ჩემი ნამდვილი მეგობარი ხარ,

რადომელი. განმავალბა უმწველებო, ერთს სიტყვას გიტყვით...

ყოყო. ეჭ, არა გვცაღიან ძესთავის. წავადეთ ვანერა შენა. (არნი-
ვე გადიან).

გამოსვლა.

დუბინე ჭ (როდღაღო უკან რომ დედეკენებან უკანეე მობრუნ-
დებინ).

ყოფნის. ეს წა ვნახე? აქნება მარტლას ეს ანის ყოფნეი, ყოფნისეს
შვილი, რომელსაცა აძლევენ ჩემს სავსარქლეს ნათესავს ამას, ანა,
ანანოდეს! მადლობა დედეკისა. ჯერ რომ კადეც ადრე ანის ჭ შვი-
ძლებს როგორმე გაგაძეებინო.

როდღაღო. ბაჭონო დუბინე ან მიცნობო მე?

დუბინე. თქვენს როგორც მასხოვს. მგონია როდღაღო ბძანდებით;
მაგრამ უნდა ვი გამოცხადოთ გითხრათ, ან მოგიტოქებოდი, რომ
ამ სხსლში გნახავდი. იმისთანა ზატიანსანი კაცის ძამის შკალს.

როდღაღო. თქვინი აქ ყოფნა უფრო მკარავებს. მე ანა მგონია
რომ თქვენს აქ ქალაქდის სათამაშოთ მახულოყოთ?

დუბინე. ქალაქდის სათამაშოთ მე აქ სრულებით ან მოვსუფავარ.

როდღაღო. მეც თუმიცა ვთამაშობდი. მაგრამ ახლა თაყა დავანებე,
სულ ერთე კვირას აქნება რაც თამაშობს სელი მიუყავი. წავაგო სავსო
ფული. მაგრამ ამ წავაგოთ შკადანე დიდი სწავლა. დიდი გამოცდი-
ლება რომელთაც ან დავივიწყებ სიკვდილსადი. მე ასე მგონია
თქვენსაც ამისათვის მახულოვარ აქ. რომ შვიტყოთ კაცობრობან
დასდუბინის გარემოებს მიტეა. ერთსეი ვთხოვ ბაჭონო დუბინე,
გთხრე მამე ჩემს ან შვატყობინოთ ჩემი აქ ყოფნა.

დუბინე. წადვანც ხვრე გულწრფელებით გამოთქვით თქვენნი
დანიშნული, გაწვიმეებს, რომ მე სრულებით ანაის ანას ვუტყვი მე-
ვი უნდა გითხრა, რომ მოვსუფავარ აქ ამისათვის, შვიტყოთ სსიეთე
ბი ჭ წინებოთ იმ კაცისა, რომლისაკვისაც უნდა მიმინდო ჩემი ძვი-
რფასი საუბედუროთ ვინა სსიანელი ჭ შიშინებებს,
წავიდეთ აქედან, აქ წინებოთ შესაყარის ჭ მეკობრეობა გამოხატვინებ-
ულია.

როდღაღო. წავიდეთ. (შემოსიმის სმაურობა, კარებში შვიტდა
კვარტალნი ჭ დესტინიკობი. ქალაქდის მათამაშეებს უკანეე მოვტევენ
ბიან. დუბინე ჭ როდღაღო ატრუთვე შემობრუნდებინ).

დუბინე, ეს რა ამბავია?

გამოხვევა IV.

ინინიკე, აფიცრები და ხალდათება.

აფიცრები. აწავინ და გაუშოთ კარებიოვან. (დერძონს და ცოდ-
ვლფს). და შეიძლება ბარონებო. უკანვე მობძანდით წალაში.

დერძონ. რა საბუთით მეუბნება. (მოთამაშენი გავლიან ხალდათებს
შუა და აჩვენებენ თავიანთს ბასზორტებს).

აფიცრები. მე მსჯელობა ბძახებს მოვარდობისვან. უნდა მარჯვროთ თქ-
მენი ბასზორტები. თუ კანონიერია, მე შევამოწმებ და მაშინ თავი-
ხუფდება ხარო.

დერძონი. რა? ამ ხალაში? ამ ხალაში? მე უნდა გითხროთ ჩემი
ხალა და ვაწი? ანა. მე ამ უმარჯობებს ვერ ვაივან?

აფიცრები. მაშ ანა ამ უნდა მოსუფიერათ, მომეტით თქმენი
ბასზორტი!

დერძონ. უთუოთ ვსუფო ძალა მოისხაროთ? ეს ან ნიშნავს?

აფიცრები. მე ახლავ მოვასხარებო. მიზნობათ მოუწავსათ ნახე-
ვარ მილლიონის ბრლიანტეული, ეჭვი შემოიტანეს, რომ ის ქვები
ამ ანის. ამ ხალაში!

დერძონ. თქმენი ვახადოთ და იფიქროთ ვაწი?

აფიცრები. მოითმინეთ! რად უნდა შეუწავსება იქნობდას. ჩემ-
ენი ვაწის ვამოვანდავა, მაინც უნდა ვამოვანდავოთ, უფალო. ჩე-
მი ვაწი ანის ცოდვლფო დალაკუჭი! მე თავდებათა ვარ ამ უფ-
ლისა!...

დერძონ. ვითაღ მოხალე ვისწავლო ვაწი! თქმენი ან შეინანბო!

აფიცრები. თქმენი ვაწი და ვახარის ვახის იღებთ ვახეწევედ,
ეს უფალო მე უნდა უთუოთ წავადვანო სუფო

დერძონ. მე უნდა წავადვანო სუფო?

აფიცრები. (უნარე აფიცრის. რომელვან აჩვენებს ქალაქს) ვა-
წი! ოთხნი დაჭრილები აწიან! (ვამოხინდავან ოთხნი მოთამა-
შენი, შეიკვეთენი ხალდათობით; დერძონს) წამოიყვით უფალო!

დერძონ. მე უნდა დავამოწმებოთ ვანონს. ხალადა ანა. ან თუ
რომ შემოვლებოდა და ცოდვლფო მომეწინა ამ მდგომარეობისვან!

აფიცრები. ანა! იქნება... ვახალი უფლან დაუწმენისა!..

დევან. დიხს, ის! მე ამისი ბიძა ვარ, მთავრეკლა, — ჰ მკვედი
რამ გამოვიხსნა უბედურებისაგან.

რადღაღფი. ღმრთის გულისხათვის მითხარი, რაქნა ჰ რგორ
მკვიტრე, მე იმ წამსვე შეკარგულე თქუტსნ ბძანებას.

დევან. (ამოიღებს ჯიბიდან ქაღალდს, კარანდაშს, სწერს სხკ-
არათ ჰ 'ამლეკი') ეს ბარათი სკალ დღით აღრიან მიუტანი ამის მამას
დეჟარმინის. მგონია სკალ თავისუფალი ვიქნება ჰ მეც იქ მოვალ.
დაუშუქრნით გამოიხსნათ ჩემა უბედური ამალა!

ფიფტიანი! წავიდეთ ბატონებო! (ყველანი გაგლენ).

დეკორაციო. მფულებს.

(დიდი ოთახი, შირ ჰ შირ კარებიტან ბალი მოხანს; რამდენიმე
კრესილები აწვიან ოთახში; ერთი დიდი კრესლა დეჟარმინსხესთვის; ორი
ვე მსრვი ოთახებია; ათი სართალ დიღისა).

ვალერინ. ლეონა. ორი მოახლე ჰ მერე აქალა.

(მოახლეები შემოიტანენ ტანთ სარძელს, ფარხატკებს ჰ ყავილე-
ებს, შაჯ. ბ. ღ. სართკას; ლეონა ჩივილება კარებტთან ჰ ვალერინ-
ინი გამოხნდებს მარჯვნივ კარებიდან).

ლეონა. ვარკია! მერად ვარკია ეს ყავილება! სულ ერთიან აქ
დაწვეთ, რტ. ვალერინა შენც აქა ხარ, ერთი მითხარ გეთაყვა. რ-
გორ არის დეჟარმინი?

ვალერინ. ისევე ისეა!..., აქიმი ეს არის ახლა გამოვარა იმის ოთ-
ახითგან მოწვენიღას. ხასით ჰ ბატონს სამჯრ დაუბარება შეიღი
მე თვითონ გამგზავნა ჰ აი, ჯერაც ვერ მიშკენია. ახლა არ ვიცი
რა უთხრა მოსურვებულს მამას!

ლეონა დიხს; ჩუტნი ვაწვლი ვარკის მდგომარება ძრელ სე-
ტოა; მაგრამ ვინ გაუბრდავს უთხრას ეს, მოსაკუდავ მამას. სწველი
ამალა! ახლა რაღა, გაწვეობა; გვიან არის, — რა იქნება ახლა რად-
ესაც შეეღაფე რი მზათ არის.

ვალერინ. რა? არაფერი შეგიტყვი იმ ჩუტსნ ვაწვლ ბატონ-
სეღ?

ლუიზა. ანაფორი, ამის მეტი, რომ წუხელის შინ არ შემოსულა, ვალენტინ. მერე კვ ჭაღბატონს არ უთხარი?

ლუიზა. რა უთხრა. ესეი ვატი, რომ ის ძრეულ ბეჭსა ფიქრობს- ჯ ჯ გუდმიაცა გრძნობს, ამისათვის რომ სშირად ტირის, ეს უფრო ჭკლამს. რომ ვარნერმა სრულებით მიიხიდა ყო რყი. ვალენტინ! ჩუმათ ილაზარაკე ამალია მოდის. მე წავალ ყო რყთან (გავა).

ამალია. (შემოდის მარცხნივ კარებიდან) ახ ლუიზა! მე ძლივ გამოვიცალე სტუმრებს. იქ ამდენნი შეიყარნენ, რომ ძრეულ დაცხა; იმათმა ყაყანმა ისე თავი ამატკივს, რომ ასლაც ძლივს ვსუნთქამ. (ჰდებო).

ლუიზა. რასაკურთხეა კვ ძრეულ ძნელია ჭაღბატონო. მაგრამ რასა იქთ, როდესაც მიღებულა საზოგადოებაში. ჯ თუ სხუა რამ მიწეზი ანა გაქქს მწუხარებისა....

ამალია. სხუა რა მიწეზი საყურადღო ლუიზა?

ლუიზა. ანაფორი?.. ჩემი ვალია, რომ მსურდეს თქვენთვის ბედნიერება, რომდინაც ღირსია თქვენნი კეთილი გული.

ამალია. გმადლობ საყურადღო ლუიზა. გიცი გიჟვარჯი.

ლუიზა. მამ რაღათ მიმაღამ თქვენს ცრემლებს?

ამალია. ცრემლები! აქ რა არის მერე საკვირველი? მე რბოლი ვარ, ერთი ნათესავი შეგას დეკმონე ჯ ისიც არ ჩამოვიდა. თუთქმის ღამევიწყდა ჩემი კეთილის მეოყელი ყერმენიც. სიკვდილისაკენ ზირი აქქს ჯ აბა რისხოვისღა მისაროდეს, ჩემი ჯვარის წერის დრო ახლოვდება ჯ საქმრახ ვი თვალათ კერა ვსვდავ. მართელი სახლი ვარნერის სელშია, რომელიც საზისღად მიმანხია.

ლუიზა. მაგრამ, ყო რყსკი უჟვარს ჯ...

ამალია. მე ძგონია ის უფრო უჟვარს, მინამ მე, დღეს დილით რჩნივე შემოვიღნენ ჩემს რთასში, იმათმა აღრულებემ მე გამაჟვარჯა.

ლუიზა. ახლა თქვენს ყველა ვადრებთ, დამშვიდდით! იქნება კვ თქვენნი ეჭვი საქმრახედ ტყველი გამოდგეს, ვინ იცის?(მოიხმის ხმა). მგინა თქვენს დავკებენ. უნდა გავათათ თქვენნი მორთულეობის საქმე

ამალია. დეკერმენი მოდის!

ლუიზა, როგორ ხუხტათ არის! (შემოაქქს ტანისამოსი ჯ ყვავი-

ლები).

(გამოხსნდება ყურმენი. ორს ღაქიანს გამოეყვება კლავ დატყუროდა; ყოფი გამოხსნდება შირ და შირ კარბანთგან. ამალია და ლუიზა მიეგებებიან).

ამალია. ყურმენი, ლუიზა, ყოფი და მონამსახურე.

ამალია. მამაკ! მამაკ! (ლუიზაც შეესმალება და მოხუცებულს კლავს უჭერს, მოხუცებული ესეება).

ყურმენე. ხად არის ჩემი შვილი? რამდენჯერ მოვინდომე იმიხი ნახება და არ იქნა არ მომეკარა.

ამალია. ის ხალხვე გიანსლებათ.... აი...

ყოფი. (მიუხსლოვდება და თავისთვის). ვარწი რამ ჯერ არ მოხუდა! არ ვიცი იმეკნა თუ არა ბრილიანტები? (მამას) მე აქ განსლავარ მამაკ! რას მიბძახებთ?

ამალია. (ყოფის) თქვენს მოგვლიან სტუმრები ოთახში.

ყურმენი. ერთს წუთს მანც მახადმეკნე შვილო შენის ნახვით, მამას არ შეუძლიან მოგვეს ღუთის ტადარში; ძალი შვილო, აქ მანც გაკურთხე... მე შგონია ჯერ ამალია ჩანმეული არ არის საქორწინოთ შვილო, იქნება დაგავიწყდა!....

ყოფი. ახ! არა მამაკ, მზათ არ იყო, უნდა გამეკეთებინა (მხარე. ზეც) ახ! ხად არის ვარწი? (მამას). ამ საათში სულერთიან მოიტანენ, (მხარეხედ). ატერ ისიც მოდის.

გამოსვლა

(ისინივე და ვარწი.)

ყოფი. (ჩუშათ ვარწის). ხად არის ბრილიანტები?

ვარწი. (ჩუშათ) ჩემთან არის! აქა მამქს (მივა ამალიანთან) ვშევიხიერა ამალია და თქვენსც იატონებო. — ძალითვე რამ დავიკვიანე მე აღუთქვი ჩემს მეგობარს, რამ მომეტანა

ყოფი. დიდათ გძალდობ საუკრელო მეგობარო.

ყურმენი. მეც ატრეოვე. (ვარწი თავს უკრავს და მივა ყოფისთან),

ყოფი. (მოეტანს ამალიან თავსახურულს) საუკრელო ამალია, ნება მიბძოთ განკამძვინიერო თქვენსი მშვიდავრება ამ ბრილიანტებით!

ამდის. ოჲ, ამისთანა ძვირფასი სახუჭრები!

ფორფი. დიხ, ეს განსაკუთრებით, ნიშანი, ჩემის მსურველს სიყვარულ-
ისა.

ამდის. უფურთხ მამაკ!

ვანსერი. (ხუმარ ფორფს). მე მიგეცი სილყვა რომ ამდამ უნდა
მიგეცი ერთი ათასი ფრანკი.

ვანსერი. (სურს) მე მიგეცი. მაგრამ. უნ სომ აღმითქვი ფინით
რომ თავს დასკებ ამ დამღუშავს ჩვეულებას. იმედი მაქვს არ მამა-
ტყუებ.

ფორფი. როგორ იტყუებ მამაკ ბატონო! თუ არა გჯერათ.
გიდეგან დავიფიცავ, რომ კელი ავიღო საუკუნით ქალაქის თამარ-
ბაზრად.

ვანსერი. არა, მხოლოდ ერთი დამართი, გულთა მხილავი, სედავს
შენს გულს. ამის განსაკუთრებით ფინის გაცეხსათვის და მალათ გაუ-
ბედურეთათა; მე, მსურველს შეიღობა ადვლათ მამატყუა; მა-
გრამ თუ გეგვ დავსურვავთი ძაგ საბატვს იასყურებას, თუ კიდე
შეიღობა კალაქის სოთათა; მამის მრავალ მოყვალს უსესავს არ-
სესასა ვინაჲ მამატყუის მე მსურველს უმასკო აბადიან უბედურ-
ებისათვს. ამისათვს, რომ ვერწყმეს მესს ფინს. მამის ყოველივე
უბედურების მიზეზი შეი იესები და შეიესები ყოველთავსან სასისლად-
ისა, ღარბი, ღარავი და შეურბლეთელი. დამართა სუ იესობს, რომ
წონსადი ვიყო და ჩემის მშობლიურის თვალებით უფურთხად ამგვარ
თქმისსს უბედურ მდგომარებას. —

ფორფი. რაღა ამ დროს შეურბიეთ ჩემი დარიგება?...

ვანსერი. დიხ, შეიღო! ეს დრო უგელავდ უგეთები დრო არის
მშობლის დარიგებისათვს. ეს დარიგება გადასწევს შენს ბედისწე-
რას.....

ფორფი. ჩემს სიყვარულს მამაკ. აკურ მადიან.

ვანსერი. დაშვილდი მკლავ ფორფი, მოკხვი შენ მობელს მამას
და ამით დასაწყისს, რომ შენი ფინი არის გულმრთველებითი.

გამოსვლა 6

ისინივე ზ სტუდი საზოგადოება.

ვალენტინ. (ჟორჟს). ჭაეტონები მოიტანეს ბატონო.
 ჟერმანი. წადით შეიღებო; ჩემი გული, ჩემი სურვილი ზ ლოცვაჲ
 ჭურთხევს იყოს თქუნი წინაძღვარი.
 ამალია. (ინიქებს, ჟერმანი მოესვენს ზ ლოცვას ორივეს ღმრთე-
 ლი საზოგადოება გადის შუა კარებითგან, რომ წავიდნეს ეკლესიაში).

გამოსვლა 7.

ჟერმანი, ზ ვალენტინ მსახური.

ვალენტინ. არ ინებებთ თქუნი ჭირიმეთ ისევე თქუნი ოთახში
 შუბძანდეთ?
 ჟერმანი. (რა ზის კრესლასზედ), არა, აქ ვიქნები ზ მოუტყდი იმით
 დაბრუნებას.
 ამალია. გმადლობ ჟორჟ ამ მშენიარის ხსენებებისათვის.
 ვარსკი (ამალიას). მიბძანეთ, გამოგცაიღოთ (გელს მიაწვდის).
 ამალია. (უკან დაიწევს) მომიტყვეო!
 ჟერმანი. ჩემო შვილო ერთს წუთს ჩემთან დარჩი.
 ჟორჟი. თუ მიბძანებთ (ამალიას). რამყაძს ჩემსა გაათავოთ სანტ-
 უმრას ოთახში მოღით.
 (ამალია ზ ლეონა გადიან.)
 ჟორჟი. (ვარსკს.) აბა ასლა მომინდება, მოვისმინო მამიქემისა-
 გან უკანასკნელი დარბეზი. შენ კი გაძევალი (ვარსკერი გადის შუა-
 კარებითგან).

ჟერმანი ზ ჟორჟი.

ჟერმანი. ჩემო შვილო, დღეს შენ გამოდიხარ მშობილიურის მო-
 ნებისაგან. დღეთგან შენ შეგაძლიან თავისუფლათ მოისძარო შენი
 მამულები. მაგრამ ეს თავის უფლება ჟორჟ, ზოგჯერ მანებულება.
 სიყმაწვილით შენ შეიყვარე ქალადის თამარება, ეს დამადუწავი სა-

ერთი ადამიანი იმედს და ბედნიერებას შერის მიმისხს, გული რად-
საც გრძნობს და თვალებიც ცრემლებით შევსებინს. დიქტორ! შუ-
ბისრუდდება ნეტა ჩემი იმედი? — ეს ქორწილი ეჩნება ნეტა საბედნი-
ერო? იმის დამიფიცა. რომ ჩემს დედას ალან ვითამისებო და იმედი
მაქვს ან გასტრის თივის ფაღს. ვაჩნია ჩემი შვილის მეგობარად
მარწმუნებს თავის შარბისნობით. ახლა იმათი ბედის წინა გათავი-
ბუღა; განუყოფელი ცოლქმობის კავშირი წმინდა ტრადიცი, საკუთ-
თხოვლის წინ დამტვიტუბუღა. — ღმრ. რა ვწუხარ, რომ ჩემის ავთ-
მეოფობის გამე იქ არა ვარ. ვალერტინ!

ვალერტინ. რას მიბრძანებთ თქვენნი ჭირიძე?

ჟერმანი. დეათის გულისათვის მიიბრძინე საყდარში. — ძვირად მს-
უფის. თუ რა აქა ვნივარ, მაგრამ დავისწობოდო კი იმათ ჯვარის
წინაში, შენ მოიბრძინე იქიდან იმ წამს. რადესაც გაათაონ, რომ მეც
ჩემის ღოცვით ვონხვო დიქტორს იმათი ბედნიერება.

ვალერტინ. შეხმის თქვენნი ჭირიძე ახლავკიანსლები! (გაყვ).

ჟერმანი. ან ვიცი და რადაც წიხათ მეგრძობულობაჲ გუფს მი-
შეოთებს. თითქმის მეონია, რომ რადაც ხანსუღი. მაწუხებს.

გამონკლა 9

ჟერმანი და რადლოფი.

ჟერმანი. ეს უჩინობი ვარა ნეტა ვინ არის?

რადლოფი. ბატონ ჟერმანესთან სამ არა მაქვს ნახვის ბედნი-
ერ ეს?

ჟერმანი. დას, მე განსვარ.

რადლოფი. მეც განსვარ რადლოფი და ვიკვარნილი აქ ერ-
თის თქვენის სარწმუნო მეგობარის დერმონისაგან.

ჟერმანი. დერმონისანან! განა ჩამოსუღა, სად არის ახლად?

რადლოფი. თუთან აქ ვახსლებათ შარბის სანს უკან და მინამ
ის აქ განსლებოდეთ ამ წიგნიტუან სტრობთ, ჩემს აქ მონკლის მი-
ხეხს.

ჟერმანი. (თავისთვის) ნეტა რა ვქნა, რა საიდუმლო საქმეა აქ. (ვი-
ბსუღობს წიგს) ჩემო მეგობარო, მე გუშინ ჩამოკვდი და შვიტა

ერთი. სამწუხარო საიდუმლოება, (თავისთვის). ეს რას ნიშნავს? კი-
 ოხუღობს) რომ გაგიზრახვით ყოველი ჯვარის დაწერა ამალაზედ
 სხვაე უნდა შეყენოთ. » რს, დემოთო! » ღუთის გულისათვის უჩე-
 შთ მავ სხამს ნუ შეუდგეო, მეც მალე მოვალ ღ შევას დაწერ-
 ილებით გაიზრახ. ამაზედ მეტს ველახს მოგწერ. — ამა მცადან
 მეუბრება. — შენა დედა » თქვი » რა ანა იცითრა ესაწავლო, რა
 მიზეზია, რომ ამას იწერება? — გუდა მკანკალებს. — მაგრამ, ჩემი
 შვილი რომ ვიდევ წავიდა ხელდასმა ჯვარის ხაწად, მკანია სხვა
 ხადმით წესი ვიდევ გათავებულა...

როდოლოფი. იქნება მართლა!

ყრმონე. მაგრამ რა ვადა, იქნება ვიდევ მოვასწავოთ როდოლოფი.
 დაუმსყო ჩემს ბიჭებს. რომ ხსენებოთ ვაკვანა და მოკვანებანი.

როდოლოფი. დაწესებებით ბატონო, ქვეყანა ნუ ატეოხანეთო. (უ-
 ნდა ადგას).

ვალენტინ. (შემოღობი.) გაიხარეთ ბატონო. გაიხარეთ!

ყრმონე. რა. დემოთო

ვალენტინ. ჯვარის წერა გათავდა... რს, ნეტავი ვა გენახათ ღ!..
 (შემოდის დემონი).

როდოლოფი. აი, დემონიც (მოკვებებს ვარებში, ყრმონეს უნდა
 ფისზედ ადგობა, მაგრამ ღონე ან მოხდებს, ვალენტინ ისევე სკამს გრ-
 ესლაზედ).

გამოსვლა 10

ყრმონი, ვანერ ღ დემონი.

როდოლოფი. (ჩემო დედას) ხაქი დაკვანდა. — წავიდვალა
 რათ! დატყარყო ეგ სამანელა საიდუმლოება.

ყრმონი, დემონი (ანარებს მოსიქას)

დემონი. ჩემო სარწმუნო მეგობარო! (მოვა ღ მოხუკვა).

ყრმონე. რას ნიშნავს ეს შენგან წიგნის მოწერა?

დემონი. გთხოვ დაკავშო შენა

ყრმონე. რა ღუთის გულისათვის, — მითხარი სხვაე.

დემონი. რაკი გხურს ღ გულთი გინდაი შენი სება... წესედის

სათამაშო ქალაქის სახლში. განსე მე... (შემოსმის მუხიკის სმა. მეფე დედოფლის მისვლის ნიშნისა)

როდღოფი. დახუდი! მეფე დედოფალი მოდის. გაბეჭდობდეთ უმანკო დედოფალი ღ თქუქსნის შვილის ზატოხნება. საუკუნო სიბნელეი დანჯაროს ეს საიდუმლო.

ჟერმონი. ანა, ახლავე უნდა შევიტყო რა ანბავა?

გამოსვლა 1

ასინივე ღ მეფე დედოფალი, სტუმრებით.

ამილია. (რა დანისსავ დერმონს) ან. ბიძა ჩემო, ეკ თქუქსნა სა-
ბთ? ოჲ, როგორი ბედნიერი ვარ! (ურგვიან ერთმანეთსა).

ჟორჟი. (თავისთვის) ამას რას ვკვდავ?

ვარნიერი. (ავრეთვე თავისთვის) ეს ის გუშინდელი უცნობი კაცია!...

ჟორჟი (ჩუქსით როდღოფს). წესილის ეს სომ იქ ან იყო....

როდღოფი (ავრეთვე). სწორეთ!.. სუ?... ჩუქსით!..

ჟორჟი. (ჩუქსით) ვარნიერ?

ვარნიერი. (ჩუქსით) მე ვარ ან დამანჯაროების.

ჟორჟი. (ჩუქსით) იქნება მართლაც გვიღალატეს?

ამილია. (უფუტებს განჯაროებით ვაკასს) რა ვქნა. ეს რა ანბავა-
ბა. ვაკასნი როგორღაც თქუქსნის გუქებასკიდ ანა ხარო — ანც მე მე-
ღანაანჯაროებით!... ეს რას ნიშნავს?... ჟორჟი. აი ბიძა ჩემი, გთხუც იტ-
ნობდე!

ჟორჟი. მე ძველ ვარკათ მასხოვტ მავ ყინწუღას სასე ღ დიდათა
ვწესვარ. რომ დიგვიანს ღ ვარ მოქსწო ვაკასის წყრას.

ჟერმონი. უნდა საუკუნოთ ვიყო სინანულში!.. ჩემისავე სიბჭარით...

ვარნიერი. (თავისთვის) ამან გაუმილია ყველაფერი.

ჟერმონი. (ამილიას). შვილო. ცოტა ხანს გადი მეორეს მთასში!.

ამილია. მე?

დერმონი ღ როდღოფი. (ჟერმონს). ღუთის გულისხათს!

ჟერმონი. თავი დამანებეთ. მე მინდა მოკვლავარაკო ჩემ შვილს.

ჟორჟი. ან გასკვდე, მე ნებას ან ვალეკ რომ აქედან იქნეი მო-
ცვალა, ჩემის მეტს უფლება ანავის აქვს რომ გიბძანინ. რა საი-
დუმლოებას რის საიდუმლოებას, ვინ გაბეღამს ჩემს დაბეღლუბს

ძეიწფისი ბრლიანტები. ვინც დავიჭირეთ, ყველა ანობს, რომ თქუ-
წნ უკუვლთხ იქ იმყოფებით ქალაღდის სათამაშოთ. ზოგმა ესეტა
თქუა, რომ თქუწნ დავიჭობლით ბრლიანტებს,

ყრძმონი. სედამთ. მართალი ყოფილა? უბედურო! შენ, შენ გატე-
სე შენი ფიცი. შეიქენი საქვეყნო ქალაღდის მოთამაშე. შეარცხვინე
საუკუნოდ ჩემი ზატოხსანი სასელი. დაუმტკიცე, დაუმტკიცე, რომ
ეგ საზაზღარი დანაშაული მოუგონიათ შენზედ სიცრუით, თორემ
საუკუნოდ ავიღებ შენზედ კელსა.

ოფიცერი, დარწმუნებული ვარ ყოჩყ ან დამალავს.
ყოჩყ. იქამდის თავს როგორ დავიძღაბლებ, რომ ღავმალა! მე
ჩნა ვარ ბმასებელი განა ჩემის თავის დასამაულისა? მითომ რატომ
არ უნდა ვიყიდო ის ნივთი, რომელიც მე მომწონს! ვიყიდე ჭ რა
ვიცი მამარყლია თუ არა?

როდოღოფი. (ყოჩყს ჩუმათ) აგრე აი, აგრე ყოჩაღათ მოიქეც.
ყოჩყი. ახლა რა გნებავთ?

ოფიცერი. თქუწნ თუთონა გრძნობთ რომ თქუწნი ჩუწნებს
საჭირდა სუღდისთხ ჭ ამისათხ გთხვავ, გამამყუთ!

ყოჩყი. მე?
ამალია. რა, ღმერთო!

ყრძმონი. როგორი ჩირქი ეღებს ჩემს სასლს! რა უზატოურება!—
ჩემი შვილი უნდა მიიყვანონ სუღში, სადაცა იმყოფებიან დამსამაჟეთ
ხროვა; ახ! ბატონო ოფიცარო ღმთის გულისათხ!...

ამალია. (ოფიცერს) გაფიცებთ ბატონო შეიხმნიეთ თხრენა მხ-
ურცისა უკანასკნელს ყამშია, მსუსარებით ნუ მოჭკლავთ ამას.

ოფიცარო. ე რასაკველი ამითი ვარღვევ ჩემს მოკალეობას,—
მაგრამ რა გაწყობა; თქუწნი თხრენა, ძაგის ცრემლები, ჭ საღრძ-
თო კავშირი, რომელიცა ახლა გადაგინდიათ მამდვისიხის ამას. აღარ
წავიყვან, მაგრამ ბრლიანტები კი ახლავე უნდა ჩამბაროთ... თქუ..
ამას რას ვხედავ! (ამალიას გულზედ რა დანისაზავს ბრლიანტს), აი,
თითონ ეგ ბრლიანტებია!..

ამალია. რას ბრმასებო? მართლა!

ყოჩყ. (ანიშნებს ამალიას რომ გავიღვს.)

ოფიცერი. მოითმინეთ ბატონო. როგორც ნიშნობლივ ეგ ბრი-
ლიანტები აწყრილი იყო, ისეც ვიცნანი. სწორეთ ეგ არის,

ამდღია. რა საშინელებაა! (იყრის გულთთან ღ ძინს ზღვებს).
კარსერი. (ჩუმათ ყორეს) ნუ ეღუვ, რამ მე გიმოვნი.

ამდღია. რა, გამომისესით ღუთის გულისათვის ამ გვარ გაუზა-
ტიურებისატან.

დერძონე, (მიიბრუნს ამდღიას ასლას). საყვარლო ამდღია!

ყუბონე. ეს რა უბედური დღე გავითყდა!... დაწუკვლილი ღ
დაძინა. უღი!... ვკადები მწუნარებისატან, (გული უწუნდება).

ამდღია, ლუიზა ღ მადღაღი.

რა, (მონცვიდების).

დერძონე. (ოფიცარს) ბატონო ოფიცარო კარგათ სედათ ამ მონ-
უტებულის მდგომარეობას, ეს დიდხის კეღარ გასწევ, — გთხოვო.
მნიღესად სეა უბრძოთ ყორეს აქ დარჩეს ღ არ დაატაროთ. მე დაგიდ-
გობით თაგეთათ, რამ რახან წამო მითხროვოთ, მე თვითან წარმო-
გზანსა სადაცა წესი ღ კახისა-

ოფიცარი. თქუწნი თაგებობა საკაო არის, ღ გთხოვ, როცა
გაცნობო წარმოგზავნოთ თავის დროზედ გამოსამიებლად. მძე-
იღობით ბატონებო.

(ოფიცარი, უსტერ ოფიცრები ღ სადღათები გადიან, თან გაზდე-
კეს ღ ტუდმქსეკისული გაჭყათ ძეორეს ოთახში, ვარსერი ატრეთე
გადის).

გამოსვლა 13

დერძონე, ყორე, ბაღას ამდღია, ლუიზა, ყუბონე ღ სასლის მს-
ახურნი.

დერძონე- აქედინ გაწეობული ვაყავ ვიწვლო: მონუტებულის ზა-
ტივიტმისათვის ესა დამბული მქონდა ღ არას განბობდი უღირს
შვილსკედ. რომელმაცა შეარცხინე მონუტებულის მშობლის გაათოტე
ბული თქუბი.

ყოაყ (განხსლებული). როგორა ბეღამთ თქუწნი, ატრე ჩემთან-
ღაზარაკს!...

დერძონე. სიტყვას ნუ მართმევ. საუბედუროთ, მე მქუეს უფლება სმ'
გაკავტინინო. მაგრამ ამ შეჭახვევის მემდგომს მე არ შემიძღვან
თქუწნი კვლში დავუკნო უბედური ჩემი ამდღია, არა, ჩემის მძის ქა-

დს, შენისთანს გაცხ მსვერძლად ვერ შემოვიწინა. მე თვითან ჩემთან წავიყვან და შევიანსამ. გამოვიხსნი იმ დანთქმის: გან, რომელსაცა თქვენს კელით ეძლევა. გარობლევს კელითგან და დავარდევს თქვენს სამღვთო კავშირს. —

ჟორჯ. დანდევით ჩვენს კავშირს!

— თქვენ? ამ ხანთში ჩემს კელით ველს გამოვტყობ და მათგან ვიპოვებ.

სიტყვის გაბედვისათვის, თუ ნათესავი არ იქნებოდი ამდღისი, მაგამ რა გავწეობ, ნათესავისათვის მიხატუვით. — მაგამ ეს რა გონიერად გამოხდა თქვენ დავიბრუნებოდე! წესული იმ განსწავლეთ მისგული იქ, რომ გვერამდი? რა უფლებით დამდევი უყან, სწონავ ჩემს მოქმედებას და ბოლოს მარტო გვიდევი! ახლა მე ქმარი ვარ, უფალი ამდღისი, ამ ხანის უფროსი, — უფლება მქონს, გავგადა ჩემის ხანდიდან ვინც მე მინდა...

დემონ. უმადურა! კვ იმისათვის. რომ ახლა გამოვიხსნი ოფიცის კელითგან და არ დავაგვირინე?

ჟორჯი. მე თქვენგანით მადლობელს ანაფრინისათვის ვარ; რომ სულ თავითგან მომშორდეთ, ის სჯობინ.

დემონ. მე აქ ჩემს მეგობრის ხანში ვარ, თქვენ რას შეგიპუბი, — ჩემს დედისდის ქალს, თავის დღეში ქალადის მოთამაშებს ცოლათ არ დაუსამ.

ჟორჯი. კვ გი მოგვარებოდათ არის ახლა! დავიბრუნე ახლავე ამ ხანდამდღის, თორემ მაგ შენ ხსენებს გავაქრობ ამ ხანთში.

ამდღის. (მიიბრუნს შეწვებული). შედექით! ეს რა ანბავია?

დემონი. ამდღის!

ამდღის. დღითის გულისათვის ჩემათ იყავ! შენ გეთყვანოს ჩემი თავი დამშვიდდი! მამა შენი ძვირეს მობრუნდა ახლა; მეორეს ოთხდამა აქვე, მტირადი წყება რომ გიდევი მიადგეს, უთუოდ მოკვდება!

დემონ. ხომ ხედავ უბედურა, რომ შენი კვ მამა, სიყუდილს უმზადებს მამა შენს!

ჟორჯი. კვ ჩემი ხანია და არა თქვენს; გთხოვ ახლავე გახვიდეთ!

ამდღის. (უყან გამოუდგება დემონს). ძიანს!..

დემონი. (შემობის). ოჰ, დემონა!.. ეს რა ანბავია?..

ჟორჯი. მამა თქვენს ადგა და ახლა აქ მომძინდება; ძირეულ გავსავებს.

ყლის თქუწნოდ.

ამაღია. (ყორყს). წავიდეთ, დავამშვიდდეთ.

დერმინ. რა ხელი აქვს მაცას მამაკუდავ მამასთან! ეგ ძლივს
თავის გამფოთებას მოუნდეს...

ყორყ. გუუნებით შეთქა, გამცნაღეთ აქედან... მინამ მე თქუწნ
ძალათ არ გავგდებ, არ მამეშვებით.

(ყორყის უფინდხედ, შემოცვივებისან კარკოტან).

დერმინე. (შემოდის მეორეს ოთახითგან არყულის ხანით, ბიჭებს
კლავებში კელი წაუფლიათ, — რცა შემოკა, მოსამხსურეებს კელიდგან
გამცხსლტებს დ დადტება კარების შუა ტუღს). შედქ შენ წყუღო!

ყორყ. კამ, — მამა ჩემი!

ამაღია დ ლუზა. (დაინოქებენ დერმინის წინ). ამატიკუთბატო -
ნო, ტახკოთ ვედრებით.

დერმინი. ანა! დაცხსხეით გაიგოს ზეციური ხმა, მამაკვდავის მამის
პირით; დაცხსხეით შეიტყოს თავისი ბედი, თავისი სვე, ხაუბდურო სვე
ქაღალდის მათამაძესი; ის ხაუბდურო სვე, რომელიცა დაწერილია შავიც
მელნით ჯოჯოხეთის კარებსედ! უმადურო შვილო! უხვინდიხო შვი-
ლო! დ იყავ შენ უკრძნობელი ქმარი დ დამნაშავე, ავასაკი მამა,
შენის შეიღებანა. ნურც ერთი დღე ნუ ხახო შენ კეთილი; მრთული
სიცოცხლე შენი განატარე სიღლასაკში, ცრემლით დ სვინდიხს
ქვემ ტანჯვით!

ყორყ. მამავ!

დერმინე. დამეკარგე აქედან! მე შენ გწვევლი, როგორც ურხ შუ-
ღს! (ამ უკანასკნელ სიტყვების შემდგომს, დუტყმა ძიხს დ მოკუდავს)
ერთობ. ან!

ყორყ. (უნდა დაცეს დანოქილი მამის წინ).

დერმინე. (კელსა ჭკამს ყორყს). შენ მამის მკლელო! დიკარგე
აქედან!

ამაღია დ ლუზა. (დაინოქილები აჩიან დერმინეს წინ. სხუნო
უძკავათა დტანან.)

ოვრდა დემეშება.

სიზმარი

იქ, სად მოღუდავს მკატრი იარაღი,
მოწამე მრავალთ ქართულთ შავთ ღღუთა,
რომლის კიდუჭედ გრცელი მინდოანი,
ღებოდა სისხლით ბევრ გზის ქართულთა.

ბურქნაში ვიწექ სულ განაბული,
მიმეპურა ფიქრი ბუნებისთვისა,
რომლისა უმსხვედ ჭეფიფა ბუღბუღი,
ამ ჩემის ფიქრით მივეტ ფრმა ძილსა.

გზედავ, რას გზედავ! გომბოლის წვერზედ
სდგა ღრმად მოხუცი, გარეკრახისა,
გადაჭყენოდა ნათელი წვერზედ,
თითქოს ორისის, სამახის წლისსა.—

მას მოხუცს სახეს, აჩნდა ბეჭედი
სიძარტლის, უხვის და სიმშვიდისა,
სახეს ჭეშკენოდა გამოდილი მკერდი,
მოწამე მრავალ გარეკრახს ავ დღისა.

მარჯვენეს კვლით ეშურა სასწრაფი,
შარტუნა კვლი ადუბურა ზენად,
მის სამართალი, არს ძარად სწრაფი,
ერთი ეს სთქვა და კვლავ სანჯულად.

ზიჩის ზინ უდუნენ მას სამნი კატრი,
ერთი აქვთ მსრვი შავის წვერითა
და ორნი იქით, ვითა შარტუნნი
თითქოს ძილისგნით მწვანის ფერითა.

ოართა იქით მსრვი გუფითადიდითა,
ჯობით მოიღეს ათი გუჯარა.

ათივ დაუდეს სანწოწის იჭითა,
წონას უნტყურდინე გამარჯვებითა.

რა ესე ნასა აქეთ მსრთი მდგომმა,
ჭახუკმა კაცმა, — გუღამშვიდად, წინანს
ამოიდო ჭ სანწოწის დაუდო —
მის მხლად ერთადერთი გუჯარა.

რა შეუწონა ის ათი ერთსა
მოხუცმა, — ვმხუც, თუმიტ აქეთ აკლია, —
განკუთი, შეკწირე მადლობა დმეჭთისა,
რამ აქეთ ერთმა ათივ დასძლია.

ამ დროს იტყვა ჭ მძაფრი ქარა
ადგა, — დაქტროლა საშინელითა,
ხუღ გადაყარა ათივ გუჯარა,
მსჯულმა კი მისცა ურძას თუხ კელითა!...

მათ შეუძსა: ზემკან წა რვედით,
დასჯურდით იმის, რაცა თქვენია,
რატომ არ იცით, მაგ თქუწნ მძლავრობით
გემუქარებათ შორით გენია.

დმეჭთს მოუცია თქუწნთვის ეკ მსარე,
მოისმარეთ ჭ მაგან დასჯურდით,
ემ ურძას აქეთ მსრთი. რაც აქუს კმა არა,
რა გხუტთ ამისგნით, მითსარ რას გუჩნით?

ამ ორას წლის წინ რა იყოფოდა,
მე თუთ იმ დროსა იქ შევესწარი,
თქუწნი მამული, მანდ გხვდით სამთ სწოწად,
ამას აქეთ მსრთი სვლა უმეტარი!

მაგ თქუწნსა მამულს, კაცთა მძლეველის,
მრავლა ზიჩი გაუცკეთია,
ზოფლას წინ, მუსთლას, დაუდგაროქლას
მდიდარი, გლასა, ეველა ერთია!

ეს სთქვა და იმ წამს ცისკარმა
განიშნა ელვით, სხვირველითა,
ბერი აღვიდა მშვიდად და წუნაწა,
გარე შემოკრულ ანგულთ დანითა!...

ი. კერესელძე.

ტფილისს

1860 წელს მარტის 5.

კ. მ—ზედ.

აგი ან იყავ შენ ჩვეული დიდის სნით ძილსა,
რომ აგრე სანგრძლივ შინწოლისაწ შენს ზიქმთა შეილსა.
ან თუ. იქნება გაწყენინეს მეოფთა შენ ვაწსა,
რომ იმ საბრალთ აგრე დიდ სანს არა სტემ სმასა.

ისეთი ნეტა ვინ რა გკადრა ჭაბუკავ შენა,
რომ დაიდუმე მოჭიკჭიკე აქამდის რა.
სად არის ტურფა მეგრდი, რომლით ჭყარს ანობდი,
რდესაც წიგნით და დამილით მონაწინარობდი?

შაენი ზილფები ბადრს სასეზედ მოთამაშენი,
უდრთ რაზედ დაიჭენევი, ნეტა რა ქენი?
ტანი მალაღი, მკლანე თლილნი, ყელი უწყარნი
ეს გვარ შეენება და სიტურფე ნეტა სად არი?

ქა, ნუ თუ გწვევიეს მურთაღისა ამ სოფლის ტელი,
ვის წინ ერთია: მდიდარი, გლასა, მეფე ძრეილი!....
აგრე, წიწვითგან შინ მიგიდის მშობელი მარტო,
გვერდს აღარ მიზდეეს მოცინარედ თაუისი კატო;
აგრე ტოლები შეიყარნენ ერთსა აღაგას,
გამაღის ლოტო, ვაჟ ბუდამენ თამაშობასა.

ცარიელად უდგას საზინადარს ქალს სკამი გვერდით,
შენსე ანობენ: როდის მოვაო, გვაკლია ერთი?

მაგრამ სად მოხვალ! საუკუნოდ ხვავან გაქვს ბინა,
 ან დაბრუნდები ანახლადეს ტურფია შინა!

აბრე ხვეულებს შეიყვანენ სასლში სტუმრები,
 შენთან მოდიან, ამინთვის რომ შინ ეგულები.
 მაგრამ რას ხედე, კატა თვის სასლს გამოკლებულა,
 თითქოს უშენოდ, მრთელი სასლი დაბლებულა...

რადგანც ან იმენ შენთ ნათესავთ ცრემლით აჯასა,
 ანცა ყუჩს უგდე, ანცა იმენ, ანცა ხტემ სმასა.
 მაშ განსვენე, შეუწოდი მართალთ კრებასა,
 ერთობ მას შევთხოვთ დიდის გრძნობით შენთვის ზენასა!

o კერესელიძე.

1866 წელს 5 მაისს

ქ. ტფილისს.

ისლამისა და წარმოდგენის მიხედვით განყოფილებაში, ანუ სექტონი.

თავი 4.

ნამაზი, მეკლუდ-ელნები, რამაზანი, რაი ბაიჩამი, მოგზაურობა
თაყუ ანის სარემლად მეკას, აღწერა ქაბისა, სამოთხე მანძადისა:

მე უნდა აღვწერა ზოგიერთი დაწვრილებითი ღოგის წესი
მიმბამჭელთა ისლამისა, შემოკლებულად და შემდგარნი: ნამაზისაგან,
მეკლუდ-ელნები რაის ბაიჩამისა, რამაზანისა და მოგზაურობისა მე-
კასში,

ნამაზი უნდა აღსრულდეს დღეში ხუთჯერ და შემდგარი არის თა-
რეკის ვადებულად რიყათისაგან. სახელდობრივ რაი ქაღრში,
რათი დურში, რათი აზრში, ხაში მადრბში და რათი იშში მოკლდა
მინარის სიმაღლე ისაგან ატეობინებს მართლმადწამებულთა სხენებუ-
ლთა რათთა წამოაგან.

ისლამის ღებრალი ბადია, განთქმული სამსჯეროს გამორდილე-
ბაში, წოდებული აღიბად. ამ მიზეზის გამო ქქენა სავმარისი მჭრე
გონებითი მნიშვნელობა; რუკეთუ მუხურმანი იყოს გადაუწინილი შვი-
ციბეკდენში ანუ ღრენლანდიაში, ხაცა იქსების დროება წლისა
ისე, რომ ექსების თქვრებით მზე არ ახადის, ან თუ არა არ ხად-
ის, მაშინ რათ უნდა აღსრულდეს ღოგა

ზარასკევი, ხაღმრთა დღე არის მუხურმანთათვის, ნამაზი, ეს უნდა
აღსრულდეს მერითში: ამ დღეს გარდა ხუთისა საყოველღო დაძა-
სებისა, მუხურინი (მოკლდა) ატეობინებს მექქესსა ნასკვარ საათისა წინ
დურისა ანუ შუადღისა. მოიწუჭეს მართლ მოწამებულებსა შეკრებად
მერითსა შინა, აღსრულებისათვის რაის მომატებულის რიყატისა. —
ეს ხაზოგადო ღოგა ზარასკევსა ერთად მეკლუდ-ელნები, რამაზა-
ნი, რაი ბაიჩამი და მეკასის თაყუნისტემა, შუადგენს სრულსა საეკ-
ლებიო ღოგების რიგსა მუხურმანთასა.

მეკლუდ-ელნები. დაბადების დღეობა არის წინასწარმეტყველების.
გადისდინ დღესასწაულსა რაბიელაჟელის თქვსა მე თვთ
იყავი მაყურებელი ამ აღსრულებისა კარის ქაღაქში. — დაჯრინში.
ქეჩინი და სანტონი, რამდისა მოქმედი ჰიჩინი არიან; ისი-
ნი მოგზაურობის სანარკსედა ესბიკაისისა კარკეში, ან თუ არა

უხაფარველად, ცინ ქუჭლში. აღსრულებისათვის შიქიროსა რომელიც მდგომარეობს მას შინა, რათამცა იქონიონ თავი, სსეული და ერთმანეთის სეღ მოკიდებით მაღლის სმით იძახნ: აღლან, მანამდის, სანამ არ დაილალებიან და არ დაეცემიან მიწასედა; ფშინვით ქათვი ამოხდის შიქიდა მდგომარეობსა შინა აღტაცებულებისა, და ვსტანის. ისინი გაახსენებენ თავიანთს დაურუებასა ვაგსანისა, შეტრულნი შეკრუნისკითა წმინდა მედროისა და კორობანტებისა.

უკანასკნელს დღესსაწყოლისა, რომელიც განგრძობდების მთელს კვირასა, მთავარი დაკრძებისა, შეიუსლბეპირი ასრულებს ამს ბარბაროსის წესითა, (დუსხი), რომელიც აი რაში მდგომარეობს: დარკიშნი, ძეკრები და სანტონი, დამთურაღნი თრიაქბანგითა ანთებულნი შიქიროთა, შიქიჭ დაწესბიან მიწასედა. ხელებს თავსედა ვრუბრედინათ გადაიბქენ ერთი მეორესთან. — იმ დროს შეიუსლბეპირი, აღსრულებს მკრითში სასოკადლო ნამასსა, კათაგობის მუძეგკამოდის, აღმხედრდება ვრუბრასედა მისთვის მომზადებულსა და დღის სხეულსედა ამოდ მოწმუნეთა დაწოლილთა ტუჭრსა შინა, ცსენის ფესქეშ სთვლავს მათ. ამ უვრუბრის ფანტიკების იმედი ის არის, რომ იმით მოიზოკონ ნეტარება, მომზადებული მამდინსაგან, თავის ღირსსეულთათვის, უმადლეს სარისხამდის ემაცება ციკუბითი მდგომარობა მათ, აურუებს საკოევარსა და შეაერთებს სასხრებში უგრძობებლბასა. ამასობაში ვითარცა ერთნი თავიანთ სსეულსა დატკეპნინებენ ცსენის ფესქუჭლში, მეორენი იძავე დროსუჭ ჩაიჭტუჭნ სანჯლებსა ცსენის ნესტოებში, ვსტან მულებსა, ღუჭუჭნ მინასა, იჭრინ სსეულსა და სსუნა.

რამასანი მუსურმანების კაღნდარში მეცხრე თუჭ არის და ამასთანავე ოც და ათის დღის მარსო ანუ ორუჯი.

მაჭმადის სწავლებითა, მარსულობა არის კარი სარწმუნოებისა, მასანდავე აღსრულებების მუსურმანისაგან, ვითარცა კაღდებულებს აუცილებელი და ჩინებელი ცხვენებისათვის სულისა; ამ სასით, რამასანი არის კაღდებულებითი და მკაცრი მარსულობის დრო, მზის ამოხველითან ვიდრე ჩასულამდის, მართლდამრწმუნებულნი იფარესებენ საჭმლისაგან ყოვლისფრის გრძობითა კამოფოილებისაგან; სარა არის სამკაფრე, იქაც იქნების სიდენე. უფრო უმეტეს დამათა, არა სარ მკაცრობა, არ აღსრულებენ დებულებასა, რომელსაც აღსრულებენ

მეთხოვეთებს შინა დღესა წამანისა, ხუთანი ურბებს თავის ხელს რაბაბის ხელთა მერე აფიცრის სოჯებს, მინებით წყალსა, ნაკურთხსა ნაბანსა წინახწამებულთა სმლისა, უკველს თავის კარის ამაღს.

ღამე 26—27 —ს რიცხუსა წამანისა არის შეწირული საწყმურაბითის სახწაულისა ლეილე-ელ-ჟადისისა, ღამე უკველად შემდებლობისა. — იმ ღამეს, მუსურმანების თქმულებითა, ღმერთმან განუსაზღვრეს ბედი ღ თავის მხსავალი უკველს კატსა, ღ უურხანაც იმ ღამეს ჩამოვიდა ცილამ. მართლამაწყმურებულნი ატარებენ მთელს ღამეს უურხანის ვითხვითა ღ აღსრულებენ თითქმის ათასმდის რიკატსა. ერთი რიკატი აღსრულებული იმ ღამეს, გამოისნის ათასსა თუქსა ანუ 23 წელიწადსა ლოცულობსა.

ერთი უარესთაგანი ვალდებულება მუსურმანთაჲს ირანტურების მოგზაურობა თაყუანის სატემლათ მეკვისა.

სამის დიდის, მთავარის ქარვებით მიდიან მეკვასა ზილიდრამნი ანუ ჭაჭიები: დამსკსა შეერთებით გოტანდინობლასა, კარხი ღ ბაღდადისა; ეგრეთვე მიდიან, ხუდანიოჯან, ბასირითჯან ღ სსჭათა ადგილითჯან.

ქარვები, შედგებიან ოდესაც მიწვევენ წმიდა ალაგსა ჭეხს; შეეყვანულ ზანამ, მლოცულნი გამოიტყვიან თავიანთ შესამოსსა, ჩაიტყვენ თეთრს აბებსა, რომელიც იწოდების იხრამ. ღ მოიტვიან ქარვასლებში, ზილჭაჭის თჲს მერეღსა რიცხუსა, ანუ პირეღსა დღეს საწაღისა მლოცულთათჲს. — შემდეგ დილის ლოცუსა 3 —ს დღესა ზილჭაჭისა მლოცვანი გადიან მეკვიდამ ღ წინამძღობლობითა იმაჲსა მიდიან მედიანში, სადაცა ატარებენ დღესა ღ ღამესა ლოცულობასა, 9 რიცხუსა, ადიან არაფატის მთაზედა, რომლისა წოდებასა ნიშნავს ცნობასა, ამ საფუძველზედა, რომ ადამ ღ ევს, რომ გამოყარეს ედემითჯან შეიყარენ იმ მთაზედა ღ იტნეს ერთმანერთი. მოლლა მჯდომიარე ჭუნესაზედა ეუბნება ლოცუებსა თაღბიუსა (დარეკუსას):

იმ წაშს, ოდესაც მსე ჩადის, მოლლა მართლამაწყმურებულთან ერთად მიდის მეშარში ანუ მოხდელიფში, ადგილი, მდგომიარე მინისა ღ არაფატის მთის შუა, აქა უკველი ჭაჭია აგრეებს შეიღეს წებლს ქეჭებსა; 10 რიცხუსა მლოცულნი დაბრუნდებიან მინსა შინა. ადგილსა ნაკურთხსა ახრამისაგან, მოტანილი მსხეულბლასა,

დ იქა ჭკლავენ შისის კრავსა. დაკუთითა მსხუჭრზლის დანიწყება წესი უკმანბაიკამისა; მსხუჭრზლი უნდა დაიკლას დურამდის, ესე იგი სწადღემდის, მინამ ზილიგრამინი დარჩებინ ვიდრე 18 რიცხუსა ხადაცა გაატარებენ მთელსა სის დღესა ლატულობასა შინა; გათავების შემდეგ უოჯისა ლატუსა გადაისწროან თვითონ ქუჩასა ავრეთილთავან მუშარში და გამონატუქსნი იმითა ამონატუქსა იბლისისა ანუ უშმაკისა.

ჭაახა მდებარებს სსშუალასა მეკვის დიდის მენითისა, წოდებულად მესჯადულაჯანამ, მქონებული 7-ის შინარის და 19 კარებისა.

გალავნის შუა მენითისა იმყოფების: სათუფავი აღარისა, ზღაზარითა მთქმულობის ჭარბითა შემსუქმ ანუ ბირსემქმ. ცალკე კაფედრა ქადებისა თუზ, წოდებულად მოკბარ და მტირელი სახლი კუთუნელი ურთისა ურთისადმი, რომელიც მენითის აღმუქების დროს დასტოვებს ზეჟუსტობლად. რათვანატ უატრანი მისი არ დათანხმდა გაყიდვად და ანუ დათმობად ადგილისა, ამ დროებს შინა იმარებისა საკუჭნაოდ დასწყობად ლამპებისა, ჭიღობებისა და სხვათა კუთუნილქობათათუზ. მოსახმარისთა ეკვლესიასა შინა ლატუს დროს.

მენითი იმყოფების უფლებასა ქუჭრე ნაიბისა. წოდებული ტიტულად ნაიბულაჯანამ, იმსხეე ახარია გასაღები ჭახისა. — იმისქუ უწმასას ქუჭრე ირიცხვებიან: გუდამსუდქული შემსემდის ჭურისა, წოდებულია შეის გემსემ, აღათავში, რომელიც თავისის ხელ ქუჭრითის ჭატებით შეადგენს ზოლიცისა ეკვლესიისისა და მუთაქე, პარნი, რომელიც კადღებულნი არიან ატარონ და სწავლონ; რომელი ლატუსა, რომლის და სად უნდა წაიკითხონ და აჩუჭნონ წმინდანი ადგილნი მონუს მლოცავებსა. —

შეკვა განმტკებლობს შარბითა. დანიშნულისა ამ თანამდებობაზედ ხელთანისაგან; აუტიღებლად ის უნდა იყოს წეკრი სახლობილამ წანასა წარმეტუქსლისა.

ყოველნი ესე ცაქმე დაწვრილებითნი თქმულებანი, მოჭუმოროებს ჩუქსნი, თუთ არხებითა ზაგანისაგან, გარნა უხენიც აყუნენ საჭირონი. ესლა შეუდგეთ თქმულებასა ყურანის სწავლისადმი და მსხუჭრზლის შეწირვისა ახარისა, უბიჩუქსლების მიხეზახსათაყვანის ცემისა მეკვისა შემდეგ რადენისამე წლისა ჭახის ამუქებისა, ანგლოზი გაბრიულ გამოცხადდა უატრანიქსა. უბანა შეწირონ უფალსა სხუჭრზლად შვილი თუზი იმბაილ, აღასრულა ბრძანება ღმრთისა, ახარამ წავიდა

მთასაყდა ანათარტისა, თანაც წაიყვანა იზმილი. — ბოლოტმა სუღმა იბლისმა ისარგებლა იმის წასვლითა, გამოეცხადა აგარსა, დაიწყო გაჯავრებად მისი, წინამჟამად ბაზარსუღის ქვეყნისა აზრადისა; გაჩნა აგარი, დამოკრძალიუბული წებისა უფლისა, იყო მტკიცედ ღ ან ძოს-ტუედა ღ ან მიეტა განსადედასა, მხოლოდ რათამტა განთავისუფლ-დეს ღ მოაშორას იგი თავისგინითა ესრელა მასყდა ქუჩბი. იბლი-სმა დანისა თავისი ძაღის დატანება აგარისა უნაყოფიერათ, გამოე-ცხადა იზმილისა, ღ წაჰქუტება რამ შეაყენოს წინააღმდეგად ამაყ-და, გაჩნა იქაც ან იყო უბედნიერესი წინაყდა ღ კიდევ იყო ქუჩ-ბით გალასული. ამ დროებაში აზრადისა მოაშინდა მსხვერპლი, შეჭრა იზმილი ღ დაიწყო თავის განჭუტითა მისი, შატრამ დანამ ან განჭუტა. განჭუტობუღმან შატრამიან შემოჭრა დანა გლდის ქუჩასა ღ ქუჩა გა-სჭრა. —

რისაგან არის, ჰეოთსავს აზრადი თავის თავსა, გაქვს ამისთანა მუკე-თრი დანა, რამეღ ქუჩასა ხტრის ღ ან გამოხტრის ყელსა შეილი-სა ჰემისსა.

ამისაჟს, უმასუსა ანგულაზმა გაბრეღმა, გამოეცხადა აზრადის, რამ უფელს უნდოდა გამოეცხადა სარწმუნოება შენი; გაუსუნ სელები შენს შეილსა ღ ძავის სამეგობოდ დაჭაღი მხნურზღად ეს თსა.

სასწორად ამ მხნურზღლისა, ჰჯავები გადისჭრის მინასა შინა, იქ მუღოს დიდს გორასა ქუჩასა, ვითარცა ადგილსა, საცა იბლისი იყო დაჩენილ ქუჩბითა ღ დაჭუტულნ ნასსისა კრასა.

შემდეგ მხნურზღლისა შეწინებისა იზნი დაბრუნდობინ მეკასა შინა, გაკემეღეღიან შეიღჯერ ქაბასა, ემთხვევინ შავსა ქვასა, სტამენ ნ-გურთსსა წყალსა ზემსემის ჰაუზიდგან ღ შემდეგ დანარჩენს სამხ-დღეს გაატარებენ დღესასწაულსა ბაიზამისა, შემდეგ ამისა, აღსრულ-ვბენ კეთილ-მოწიწობითა ვაღდებულებასა, სოფის ღ მეჩვის წმინდ-ის გორებყდა შეასრულებენ თავიანთ შილიგამისა.

ჰჯავა ვაღდებული არის ანტილებლივ დახტოვოს ქალაქი, ოთხის დღის შემდეგ ლოცუს გათავებისა, ამ ჰასრითა, რამ ამაყედ მეტრს ხასს რამ დაჩენს შთავარდების სამიმრებასა, რამ ან გაბიღწოს შეტრადობითა თუნითა წმინდა ადგილი, საცა ყოველნი ტოდუანი ღ შეტრადობანი აღიწიფსუბიან ერთი ორად. —

სწავლება წინააღმდეგ განტრომითის ტრავრებისა ღ სხტრებისა.

მაჭაადმა შემოსა სარწმუნოებითისა წესითა, შემდგარი სრულად მის-
ეს წესებზედა, ვითარცა მკვლელობად, კომპიუტის აქა წარმოცემა, რომე-
ლზედაც წინასწარმეტყულებდნან დასჯენის აღკრძალვა ღვინისა თავის
მიმბაძებლთა. —

თქმულება ესე ანობს, ღმერთმან ჩამოგზავნა ორნი ანგელოზნი:
გაროტი და მაროტი, რათა ქმნან მსაჯულება და სიძარტლე, აღუკრ-
ძალა იმათ ღვინის სმა, რომ მიდიოდნენ ერთსელ შესუდათ იმათ
გზაზედ ძლიან მშებნიერი ახლგზდა დედაკაცი, რომელიც დაკაში
იყო თავის მეუღლესთან, ანგელოზები მოიწვია მსაჯულად და ქსურ-
და, როგორმე დაიწყო მათთან მეგობრობა, დაჭმადიყა ისინი თავ-
ისთან სადილად, ესმის სადილისა უთავაზებდა მათ ღვინისა, ანგე-
ლოზთა ჯერ პირველად უარ ჰყუძს, მეტე გათავდა მათ, რომ მის-
ტყუდნენ ღვინის ქებითა და დალეს თითქმის უმეტეს ზომისა, იქა-
მდის, რომ დაიწვეს ანგელოზად ხასლის ვატრონთანა და ექებდნენ
მისსა მეგობრობასა, მაცდური დედაკაცი თანასმა შეიქმნა
იმათ წინადადებზედა, გარნა ამ პირობითა, რომ პირველად ანგელო-
ზთაგან ერთმა უნდა აჩუბნოს იმას ცხვედ ახაკალი გზა, მეორემს,
უგან ჩუბნანსად ჩამოხელისა, ანგელოზნი დათანხმდნენ და ძლი-
ვს შეიძლეს ჩუბნება და სწავლება, რომ ამ დროებაში, როგორც იყო
იმათგან განივლოცა და ნახუბნებ გზაზედ პირდაპირ მივიდა სამოთ-
სეში. უფალი ძლიან გაკვირდა იმის მისულებად სამოთსეში, დაჭვი-
თისა: თუ როგორ შეიძელ შენა ჯერ არ მამუგდარჩი აქ გამოცხადდის?
დედაკაცი მიუგო პასუხი: ანგელოზების ჩუბნებითა, და უმეტესად
დაცხა თვს ჩემს ვატრონებისა, მამინ ღმერთმან იმის ნამუხიანო-
ბისათვს გადაქცია ისი ვარსკვლავად, ის არის, რომელსაც ჩუბნ გუწ-
ოდებთ ვენერად; როგორც დამარტულებნი ანგელოზნი კი დასაჯა უმ-
ანსკენელ სამართლამდის, რომ დაჩნენ თავჩუბნ ჩამოკიდებულნი დი-
დის რკინის ჯაჭვებით შებიდის გამოქვამულში, ბაბილონისის ნიასლ-
ოქსა.

მუსურმანნი აღმსრულებელი მკაცრად ყოველთა დებულებისა კან-
ონისა და სარწმუნოებისა, ისინი მოკლებს ნეტარებითა სამოთსისა მომ-
ზადებულის მაჭადისაგან თავის აღმორჩეულთათვს. — სამოთსე ანუ ჯა-
ნათი არის მუშისაგან შემდგარი მიწა და იწვეულებს ნეტარითა,
რომელიც გამოდინარებს ხის ძირადამ წოდებულად ტუბ ზებდისა,

რომელსედაც ფრანკული სიღმურნი, მქანებელი აწივის ფრთისა და სხეული დედაკაცისა აქროს ზვის სის ქუჩაში, ამბის გუბეში ჩსრ-იალებენ შადრეკანნი. კიდურსედა ოთხ კუთხასანსა ობისა იმეოფებთანათასხი ჯამნი შემდგარნი ვარსკვლავთაგანა, იმით იღებენ ნაკურთხისა წყალსა ღირსეულნი სულები. ჭეშმარიტნი სულები სხედან აბრეშუმის ხალიჩებზედა და სჭამენ ქუჭურის გუნდსა, რომელიც დიერთსა გადუქტეობა უზირველეს კუხატათ მათთუხ. შავ თქალნი ჭურჩანნი და სოჯეობი ემხსურებიან აღმორჩეულთა, მიახთმევენ აქროს სინებით თევზსა, ნუნსა და გერდებსა კამბეჩისა შალამისა, — მათ შორის ანგელოზი მსრაველი ატობობს მათს სქენასა, მღერითა სხაიმოვნოს გალობითა, რომლისადმიცა ჭურჩანნი ურვევენ თავიანთ სმისა. მარად სულები კეთილმოქმედთა მოღუქსეთა, შიასულები სხეულსა შინა სიღმურისა, ბანსადლევენ სამღვრთოსა შიმშატებზედა, შეიჩევიან ზეფიერთთა და შთაბეჭებიან ტანტინაგან ღვთისა, გამოსტემენ მელოდიურსა სმისა.

ესეთი ტლანგი და ნივთეული სამოთხე მუხრმანებისა.

შემდეგ ამის ცხადია, რომ ისლამი აღასრულა ესოდენი წესი და ტერმინები რეკლამაციისათვის ვითარცა სწავლებითი წესი, ისა ნიშნებს არაბებში გადმოხელა ზოგიერთის ლექსთაგან ამბად ნაწკრისა ზოგიერთისაგან მშუბნიერმეტყველებლისადმი.

განბრწეინებალეულმა ზოგერთ ჩამამავლობამ შემოვიდეს საუკუნესა გაიარა, დასტოვა ჩვენსთვის შემდეგ თვისის მოსავთათუხ, მაშინ გამოცხადდა მანადი, განასარა მოწაფენი თხსნი სხაიმოვნოს ლექსები თასრულის რიბითა, თუმცა არა წესისა მეტრ ლექსთა სხეულობისა. საქმით კი ეს იყო უაღრესობა მანადისა, უმეტეს მისთვის, რომ ისლამი არ დაიტყუავს თხს გამო არც იმ გამოხატვასა უმადლესობასა ინდოდ გერმანიულს სარწმუნოებასა, არცა იმ კეთილსმინებებსა და ზღასტიკურს სისრულესა დამოთენილისა სამეკიდროდ ახლის ლატინის ხალხისა საბერძნეთში. — ეს შორის სწორე გარდაწმენტილად შეფარდებული არის სხარსულსა შიზმითა. მიძოლოდღიურის და მოგონებულის წესებით მოსწრაფელობისა,

ისლამი დასწეისიდან თხსისა ჩამამავლობისა არის არაბისა, განსათვისის გონების განხსნისა, სხარსული და ომადურა. ის არ არის ბუდე არაბულის ნიჭიერებისა, წინააღმდეგ დასასრული მისი გამოთქ-

მა, მისი უმადლესი გასწვას ტანებისა, ამისათვის, რომ წაღწევი
 წლის შემდეგ სიკუდილისა წინასწარმეტყველებისა, — ანაბისტანი იყო
 ამაღლებული და დამდაბლებული დაზარალებითა მისის პრეკინციებისა.
 ის უნინად შეიქმნა სამადადისად ქრისტის მსუდრესლობისაგან, მაგ-
 რამ იმისი ენა და სარწმუნოება განვრცელდებინ, ანაში, აფრიკაში
 და ნაწილში იკვრებინა, თუთ ის იცნოვრებს სიტყვასლითა იკვინს
 და იზმაილის დროთაგან.

თ. იოსებ ანდრეინსკი-დღაღღარეუკოვი.

სექტემბრის 24 დღეს

1886 წ. ტფილისით.

რამდენიმე სიტყვა კენჭის შესახებ ტფილისში;
 უზინკატობა ქართულელებისა ნიჭით; ფიქსა
 მსალოდ სმა ჭ ჭამასუდ; . . . მახრცო
 თავადის შემთხვევა ტფილისში;
 . . . , საზოგადო ბანკსუდ, ტფილისში;
 სწავლასუდ სჯა; კენჭით ამოწმებასუდ ჭ თან-
 სმობასუდ.

დღევანდელს ცისკრის ნომერში უნდა მოვილახანაკო ჩუქნი მკი-
 თსუკულებთან, იმ საგანსუდ, რომელსაცა აქუხს ჩვეთვინს დიდი მნიშ-
 ნელობა ჭ, რომელიცა თუ შევანსულებთ ისე, რომარც შემკენის გე-
 თიღმობილურ კაცობრიობითს გრძობასს, ჩუქნი საცოდავი საზოგადო-
 ება, მიეტყმა კეთილ მდგომარეობას. — (ზინკველი თქმას?)მე მოგასსენებთ
 ბეტონო მკითხველო კენჭსუდ, რომელიცა უნდა მახრცს ამ წელ-
 ის დეკემბრის თვეში. ზინკველსავე ამ სტატიის დაწეებაში ვთქვი, ჩუქ-
 ნი საცოდავი საზოგადოება მეთქი. მართლად ჭ საცოდავია; მართ-
 ლად ჭ შესაბრალისა; მართლად ჭ, მოკალა, ვინაც კი ესმის კაც-
 ბობრიობის დიჭსება, შესტვიჯდეს გული იმ სალსინათზს, რომელი
 სალსინც არ დაუარდებს ჭკუით ჭ ნიჭით არა გუარის სალსს; ჭ არა
 თუ დაუარდებს, ნიჭით ვიდრე ვადამატება ზოგი ერთს სალსის ნა-
 თესავს; — კაცი იბადებს ჩუქსუნად, კაცი იზრდებს, ცხოვრებს რამდ-
 ენსამე წელიწადს, რცხ, რომარცხ, იქნება ასსაც. — დიდი სათავილო
 არ იქნება იმ კაცისათზს, რომ მრთელი ეს თავისი ამდენის წლის
 სიცოცხლე განტაროს მსალოდ ჭამაში ჭ სმაში; მრთელი თავის
 სიცოცხლე შესწიროს დაესა ჭ შეცილებსა? — ბოლოს მოკვდეს ჭ,
 მოკვდეს ისე. რომ ღარცკი გამომჩნდეს იმისი სიცოცხლის განმავა-
 ლობის კვადი! ანუ სომ, თუ უკაცრავათ არ ვიქნები მკითხველო ამ
 კანდიკებისათზს, ზინკველიც იშობება, იზრდება ჭ გვადებს; კაცი
 განა იმისათზს არის დაბადებული, რომ სულ ფიქრობდეს მსალოდ
 თავის ჭამასუდ ჭ სმასუდ; უკველ გვარის სალსმა შეიტყო კაცის
 მნიშენელობა ჭ კაცობრიობის ფასი; — ჩუქნი სულ იმისა ვუთქვამთ

რას ვხვართ და რას ვგვამოთ; რას შევიძინოთ და რას ვუკრიფოთ;—
 ჩუქნი არ დაკვირვებთ იმას, რომ ამ ჩუქნის გაუმძღვარის ჭამით და
 გაუმძღვარის შეძინებით და აკრეფით, ჩუქნი მოყვასი, ჩუქნი თან-
 მამძე, ჩუქნი ტანის ერთი ასე, იტანჯება, ეწვალება, ცოლშვილი
 ეუღლიტება, კვდება, ესე იგი, უდროოთ სმება.—მე ვიცი ბატონო
 მკითხველო იმ გგარი ვაჭი, დიდი შეძლების მექონე, რომელსაც
 ორის და სამის დღის მიწისათუხ. იმ მიწისათუხ, რომელიცა დღეს
 ან სვალ თითონ შეიქმნება, მხოლოდ ნათესაობა ერთმანერაისათუხ შე-
 უწევს; მხოლოდ ორი და სამი თვე გამხდომია რა არის ორი
 და სამი დღის მიწა შევიძინო. აბა რასა იქნება ბატონო
 მკითხველო ამ გვარ კატხედ, ცხკველს, იცით ვარჯათ რომელს ცხ-
 კველზედაც მოგასხსენებთ,—არ გადავამატება? ვატი ისე არ არის,
 რომელსედაც ანობენ ვარჯას სვამს და სჭამს; ბევრი ქონება
 აქვს; ვატი ის არის, რომელსედაც იტყვიან, იცოცხლა და
 ქვეყნას ავტოვო; იყო და თავის სიტყვის კვალი დაავტოვო.—
 აბა აუაროთ ერთი, ჩუქნი ბუღვასს, უქმი ხალხის ბინას, ვინაოთ,
 თუ რამდენს შესვდებით შირველის წოდებისას.—რომელიცა
 სვამენ; მხალხად და სჭამენ. რომელიცა აწუნებენ.

ვისა? თავიანთ თანამამძეს;—უფუტე და
 გული ღებება;—უფუტე და ცრემლები მომდინან;—ღმერთო, რომელ-
 შდის უნდა იაროს ამ ჩუქნიმ ხალხმა ამ გზა არეულს ჭრასედაც;...
 აი, შეუკრიფან ერთს ალაგს სის ქვეშ, ოთხნი თუ ხუთნი, ცოლის
 და შვილების პატრონებო, სამსჯავროში უპირატესი ალაგის მექონენი,

ამ ხუთ შირში და ექვსშია, დაწმუნებული იყავი მკითხვე-
 ლო, რომ ერთი და ორი იმ შირთავანნი არიან, რომელიცა ამ-
 ურჩევიათ ჩუქნი სასოგადოებას ერთ ერთს თანამდებობაში, რა არის
 გაჭირვებაში სმამოდიონ სასოგადოების ან თავის თანამამძის
 სასარგებლოთ, ვინცობა არის იღუპებოდეს... არ გატივინათ
 მკითხველო ზოგი ერთა პატრონს კაცისაგან, რომელსაცა მეტად
 მადლა ესმის ვარჯობის მნიშვნელობა, უთქვამს: თუ მე არ ვიქ-
 ნები, ქუა ქუასედაც რომ არ იყოს ქვეყნასედაც, დარდი არა
 მქვებო;—ესე იგი, სხუა ვარჯადა ვთარგმნოთ; თუ მე მძღვარი არა

არა და ღონიერი შემდეგით, მოყვანი წყალსაც წაუღიათ, — ამ აზრით მიუყვია კელი და მოქმედებს. ის იმას ხომ არა ფიქრობს, რომ იმ კაცისაგან, თუთან იმ გვარის კაცებისაგან, კაცობრიობაა შემდგარი; ახა ნუ იცნობურებს ამ კაცობრიობაში, განდევნ და მიეცეს რომელიმე ტყეს, იქ იცნობურებს.

მაშ თუ კაცობრიობის შემწობითა ცნობრებს, მაშ თუ კაცობრიობისაგან მოკლის ღონეს, რატომ იმ კაცობრიობისათვის კო არა ფიქრობს, ჰქონდეს რამე, ღარიბი არ იყოს, ღატაკი, შექმლეს რამე, რას ემართლება. მაგრამ, რა ბანახა, ის ძალიანი დავიდექს, თუ თავის თანამომძე კეთილშობილთაგან, რომელიცა ცნობრებს ქალაქიდან ახ, რას ვერსუდ, წერილის რალებათ, მწარეთ გაღატაკებული, არხან თოვლში, ყინვაში და ამას დამატეთ ფესშიშეკელი, მადის ქალაქში სქმისათვის, უგზავლია ან მამული წაურთმეკით დანაგრეულია, ან თავის თანამომძეს აუკლია და სამართლს მოატანს, — ეძებს ქალაქში ქონს თავი შეათარს, ვინ აძლევს ქონს? — არაგინ! ვინა სტვივა გული? — არაგინ! ვინ იბრალებს? არაგინ! ბოლოს რომ ილაჯი გაუწოდება, გავა ავლანის ერთერთს გომში სადმე, რომ ეგები უშეშეთ გათბეს მანტა, და იმ გომს შეათარებს თავს, — თავისის წერილ შულებით; ახლა იქიდანა ქსელავს გზას სამართლისას, სადაცა იმის თანამომძეთაგანი, იმის სასოვალეებისაგან გამოჩნეული, რომელსაცა მოუზოვებია საზრდო, მის სამსჯავროში, მიაქცევს ყურადღებას? არა! შინ რომ მივა, შეუშობს ხანდში? არა! — არცვი ფიქრობს ამსუდა — რომ მობუნდება სიარულს, შიმშილს, სიცივეს, უტყულობას, — გამომდევარებს წინ უმანკო მანქანებს, რომელთაცა კრტ იმთ მოუზოვა თავის შესათარებელი ხანწავლებელში, და მიდის დაღონებული.

მეწმინდე მკითხველო, ამ გვარ მაცალითებს ძრეულ სმიწათ შესვლები თუ ავალ ყური ადევნე, იქნება ზოგმა არც კი დაიჯეროს, და ჩუწნ თუთან მხანკელი ვართ ერთის გულის შესწუხებელის შემთხვევას, რომელსაცა ახლავე მოკასხენებთ. — იქნებოდა დილის ცხრა საათი, ერთი ამოჩნეულთაგანი, გადმომდგარი ბიკონსუდ, ციგარა პირში. დატებობოდა მშვენიერის მისის წვიმისაგან დასამულ ბუნებით, — ღრმით ფიქრში შესულმა გვიან შესწროთქალი, რომ შორი ახლა, მოდიოდა ამასთან ერთი კახელი მოხუცო

თავადიშჯლთავანი ღ სლთ ნათესავი ამ ზატეცემულის გვამისა, — მაგრამ ისე გაჩქარებული მოდიოდა, რათა, მოდიოდა — კი არ მოდიოდა, მოკბოდა, — თითქო მოფრინამსო, ხანდა რომ რაღაც მწუსარება აწესებდა იმის გულს, შუბლზედ წურწურით ოფლი მოსდიოდა ღ ქუდს მალმალე ისდიდა, — უცებ ამ ჩუქნს უზარევეცემულეს ბაღკონსედ მდგომს, ფიქრითვან გამოეფინოდა ღ პირველათვე იმისი თვალეუბი შესვდნენ ამ თავის ნათესავს თავადისძუჯს, რომელიცა რა დანახა, შეკარდა შინ ღ კარები მაკრათ მოკეტო, — თუმცა კვლარ შეიძლებაოდა დამალვა რადგან თავლი შესწრო, კახელმა დარბაისელმა. ჯერ ერთი ეს უნდა მოვასხუნოთ მკითხველო. ამ ზატეცემულეს გვამს რა აწესებდა ღ რა იყო მიზეზი რომ ასე გულასუთქებით მოდიოდა — ეს იქნებოდა რამდენიმე წელიწადის წინეთ, — ერთი ზატეცხანი, დარბაისელი კახელი შეკაწროვდა ისე სეგარდამო განგებით, რომ ერთს წელიწადს, იმ წელიწადს, რომელი შიდა ადწურთ იმის შემთხვევას ტფილისში, ისე დაუსეტევა გენახები, მინდვრები, — კვალიც აღარ დარჩომილა ძალსავლისა; — მოვიდა მემოდგომს, არა აზადიარა; ეს შეწუხება კიდევ მადლობა ღმერთს, თუ სხვა გვარი შეწუხება კიდევ არა მიქვაროდა, უცებ გაუნდა ცოლი ავთ ღ მოუკვდა; — ამ ცოლს მიჰყვა უფროსი შული ღ თქუქნი მტერი, დანახვა უცებ ოჯახი, — დადვა სალა წელიწადი, არა აქუხრა; მოვიდა გარდასული, არა აქუხრა; — ქალაღიც მოზდის ზედ დატანებით, ვადა გავიდა ზრიაკაში ფულის შეტანისა ღ მამულებს სუჯ ერთიან უვიდიან! თქუქნი მტერი! უქონლობას გაუძლოს, ცოლის მწუსარებას, მჯლისას, თუ მამულების დაკარგვას; — კვლარს გაიგებს მწუსარებით ღ ეცემა ტფილის, — ფიქრობს, ამოჩეუენი არიან ღ მიშეუღიანო; მრთელი დამე გზათ უვლია, გადმოსტება თუ არა ტხენითვან, ეცემა იმავე წამს ზემოთ აღწერილს უზატეცემულეს პირსა ღ რა დანახავს ბაღკონსედ მდგომარეს, სიხარულით კვლარს გაიგებს რას, ეს ეს არის ხაქმე გამიწოდება ღ კახელის შესაყენებო, მაგრამ ვაი უბედურებას! — ნათქვამია ქართულათ, ხატა წაველ იქ წავიქვტო, რა დააკავუნებს კარებს, რომლის გაღებაზედ ღ მიღებაზედაც დაწმუნებულა, — გამიკა მოსამხსნურე ღ ეტყვის: შინ არ არისო. სხვა დროს მოხმანდიო, — მშინ, რომელსა იქნება იმ დღესვე ჩაქუხნა ჰკრამენ გასუიფისას. მწარეთ წელ მო-

წვეტილი, გულ შემოყრილი, ცხვრით ღ კვნიით ჭამობრუნდება
 ღ იტრიალებს სახლების მძძობრებით, საიდგანაც დანისხავს ერთს
 მდიდასს სამქის გაგლიღს ქუჩაში, — ღ დანისხავს, რგორც... ლჭ,
 ყურბო დადქით, — ფანჭრითგან გადმოყუღებული, რამელმაც არ
 მიღღო თავის თანა მძძო ქართველი ღ ნათესავი, რგორც მისმასის
 ამ ლქსებით: ზეტრუს ივანიჩ! ზეტრუს ივანიჩ! ერთი აქ მობრძან-
 დით საქმე მასხა; — რაც საქმე ექმნებოდა, ჩჭრს ეს არ ვიჭით,
 ამის მეტი, რამ შეწუხებულმა თავადის შუღმა, რჭველ კიდეე მღ-
 წმინდა რთღა, უუურა, უუურა ღ, ერთი რა ასუღა გულ მხურკა-
 ლებით ცხა, გაბრუნდა ღ დანკარგა ქუჩების სიღრმეში!... ნეტა
 რასა ფიქრობდა მამინ ღარბანხელი მობრუცი თავადი, რღღესაც ასუღა
 ცხა? ნეტა საით ფეენენ იმისი ფიქრები მიქცეულნი? უზენაქსმა
 უწუბ, — ჩჭრჩი ამის ვიტყვით. ამის მეტი არა გვეთქმინხა: ღმერ-
 თო, ნუ ღახუი ღმინაშეკვს, ასე უხამარღღობისთუზ!... ასღა მღვე-
 დის ღრღ რამ უნდა შეიცვალენ ჩჭრჩნით ამობრეულნი პირნი
 სამხურგობში, ერთობ, საყოვეღღთაღთ არ მღგახსენებთ ბატონო
 მკითხველო, ღმერთმა ღგვიფაროს. ამ არწითგან მჩიელ შორსა
 კართ; — დანს, ღრღ მღღის კვჩისა ღ რასა ვფიქრობთ, ამღარ-
 ჩვეთ იმ გვარს პირებს, რამეღღთაც უბმღღეთ ამ ღრღობის საჭი-
 რღება თუ არა? თუ ვიდეე ჭაუტეღთ მამა მანურს გზასა, მღონია
 კი, მამაბანურს გზას უფრღო უბიჭებთ შეგღამის.

ნეტა ვიჭღღეთ,
 ჩჭრჩნით ამობრეულთ ზრგვირთთ პირთა მხრთღა არ ესმით თა-
 ვიანთი ვაღი, თუ ესმით ღ არა ნღღმეღღობენ; — მანგამ ესმით თუ
 არა, მინც მახუნის გებაში არინ ღღთის წინაშე. რგორც? ხა მხუ:
 თუ არ ესმით, რათ ვარღღობინ ამღუნის საქვადის საღსის ცღღღმი
 რღღანც უსმენღღობით ღ გარგებელი ვკრას გარბიკებენ: — თუ ეს-
 მით ღ, ეს კიდეე რჩ გვარ მობრეღღაღი ცღღღო; ესმით ღ არ აღს-
 რულეებენ თავიანთ მღგაღღობის. — რაღ? ღარჩიბი არის ღ ამისთუხ
 ატანს ამ აღავს, ღუგმა ვიშოვოვო; ის რამ ღარჩიბი იყოს, საზო-
 გადღ საქმე რათ უნდა წახღვს; ის ერთღ რამ ღარჩიბი იყოს, იმ
 ერთისთუხ მრთელი საზოგადობის საქმე დანცაროს? — ღარჩიბია,
 სხვა ფრღო ითსოვოს შემწეობა; — რამღენი იმასუღ ღარჩიბები არინ,
 რამღენიც უნდა წახღვნ იმის წეღღობით... არა, უთუღთ ვერ

კი დევ არ გვეხმის, კენჭით აღმორჩევის მნიშვნელობა, თორემ, რა ვიცი, ვინ იქნება იმისთანა გრძნობა გაციებულა, რომელსაც საზოგადოება იჩივებს, როგორც პატიოსანს, კეთილს აზრის შექმნეს. საზოგადოებისათვის თავ განწირულს, ჭ ნაცვლად ნამდიდის მოკვლეობისა, სულ ვერა სმარობს ამ მინდობილებას, ამ ნდობას; — ზოგი ერთი ხომ არცა სედავს რიგინათ თავის თავს . . . რომ შემდგომს ამორჩევის კელი აღდოს, — უნ არ მამიკვლ მკითხველ, ის მანინც თავისას სჩადის, კიდევ მიზნის, კიდევ ცდილობს ამორჩინონ.

. . . . არა ჩემო საუკრელა მკითხველ, ახლაგი დრო არის თვალები ავასილოთ, ჩავისედოთ საჩუკი ღ დაეინახოთ ჩუქნი მშუქნიერი სასე. — მთავრობამ ეს დიდი უფლება იმისათვის მოკვანიჭა, რომ კიდევ გვეხმოდეს ღ კიდევ ვალსრულედეოთ, როგორც ვალი მოითხოვს. 1818 წლამდინ მოთანამდებო პირები ამ გვარ შემთხვევაში ამორჩეოდნენ მთავრობისაცან; ხალხი დრტვინავდა, — რაზედ? იმაზედ, რომ ბუერი უსამართლოებით იღუპებოდა; რა ქნას მთავრობამ? მთავრობა ხომ სული წმინდა არ არის, მისვლეს, რომელი კაცია ხსნატვებლო ქვეყნის თვის; — ბოლოს ამითი დამტვიტ თავისი ჩუქნივად პატიოსნური ღ გულმტვიენეული მზრუნველობა, რომ ზოგი ერთ მოთანამდებო პირების დანიშვნა, მოკვანება ჩუქნი თვან; აბა ბატონო მკითხველ, ამავად მეტი მადლ სულობა კიდევ შეიძლება? ამითი მოისდა მთავრობამ მოკვლეობა ღ ჩუქნი გავება ამ მოკვლეობაში. ამ შემო მოსხეუბულს წელიწადში როდესაც საქართველოს მართველას იყო განსვენებული ერთლოკი, დაწესდა დუბუტატო სობრანია, ხდაცა მარქვათ ამორჩიეს, მამინდელს დროს პირელი პირი თავადი კოსტანტინე ბატონიონამუსრანსკი. — 1812 წელს მანის 21სა დიდის უფოთ განხსნა ეს დუბუტათ სობრანია, მე მგონია, მამინ უფრო სულ სხუ მოკვლეობით იტკოდნენ ამორჩეულნი, მინამ ახლა!... მამინდელს დროში მამულის სიუკარულს. მოყვანის პატივის ცემს, თავის თანამოქმის კეთილდგობაჩეობას უფრო დიდი მნიშვნელობა ქონდა ღ ვისმაც უფრო ეს მადლი, კეთილმობილური გრძნობა მოიპოვებოდა, ის იყო ამორჩეული მოთანამდებო პირად; — ახლაგი სულ სხუა დრო შეიქნა; ზოგი ერთი ცდილობს ღ ინკუება; ზოგი ერთნი სამზედ ან არტადავედ

მიგვიწიებს.

მაგრამ ეჭვს, რაუბს განზობს? . . . რას მოკითხავ?

როდესაც რომ ჩუქნი ვიდევ გვაკლია სწავლა—

სწავლა რომ გქონოდა და განათლება, მაშინ ხომ არც მე მომი-
ნდებოდა, ზნეობაზედ ლაპარაკი, — მაშინ სხუთ სავანს ავიღებდით,
უფრო გამოსადეგ სავანს და იმაზედ დავიწყებდით სჯის; — მაშ თუ
ეკვლია ეს ჩუქნი მძვენიერი თხუბა უსწავლელობისაგან არის, რატომ
არა ვთქვირბთ მას სწავლაზედ; რატომ საზოგადოებს ძალით და ღა-
ნისძიებით არ შეუდგებით ჩუქნის მწიგნობის განათლებას, რომ ეგ-
ები ბოლოსადაცა, იმ ამოცანებით მოთანამდებო პირებმა სასწავლე-
ლობა რომ მოუტანოს ჩუქნის საზოგადოებას . . .

მაგრამ არა, რომ ამ სწავლის და განათლების წინააღმდეგინცა ვართ?
გვინებოვართ ამოცანელებს, სადაცა უკანასკნელი გუთნის დედა ჩუქ-
ნიზედ განვითარებულა ეყოფეს სამეცნიერო საქმეში! უკვლია მკ-
ითსეველთ, ზოგი განკვირდება და იტყვის, რომელი იქნება იმისთანა
შუქცარი რომ სწავლის წინააღმდეგი იყოს. მაშ ეს წინააღმდეგო-
ბა არ არის, რომ ჩუქნის გუბერნიის კეთილშობილთ წარმომადგენე-
ნელმა, შუბოიტანს აზრი ბანკის გახსნისა, რომლის სამკალბითა უნ-
და ვმეწვილები დასრულიყენენ და ბეგრნი შეიქმნენ წინააღმდეგინ?
სიტყვამ მოიტანს და ესეც უნდა ვთქვათ, — თუ ჩუქნიმა საზოგადოე-
ბამ, ზეცურს ძალის ჩაგონებით, თუ ისე შემთხვევით, დიხსეული
პირი ამოიჩინოს წარმომადგენელად, ხომ არას გაუგონებენ, შენ არ
მიმიკვდი, იმათ მაშინ იმისი ფასი არ იცოდნენ! მოდა და ახლა, იმ-
ან განაწილს რაშე ამ ჭკარს სალხში, სადაცა კარგი და ავი ერთათ გა-
დის; — რასაკვირველია რაც უნდა აქ კეთილის მეოფელი და მსურვე-
ლი იყოს, ეული წახუნდება; — ჩუქნი ვიცით კარგი, რომელსაც ნასკვარ
დუქინი ვაყის შვილები ჭყვანან და რომელიცა მეტად წინააღმდეგი
იყო ამ ბანკის გახსნაზედ, მაშინ, როდესაც რომ ამასა ხედავოდა
ბანკის დასაწყისებლად ყებებს ფულითგან შვიდი თუმანი, — ნასკვარ
დუქინი შვიდი, შვიდის თუმნით იზრდებოდეს და ამასედაც წინააღმ-
დეგი იყოს ვინმე! — როგორა ფიქრობს მკითხველთ, მოსაწონის ეს, —
ბოლოს როგორც იყო დაათანხმეს ეს უპატრიტემული პირი და გე-
ლი მოაწერინეს. — მაგრამ რა . . . როდესაც

გრაი წელიწადიღ გავიდა მას აქეთ. ილაჯი
 მიჰქვს, ის დაჭყრილი ფული უკან დამბრუნეთ. ახა ახლა ეს მი-
 ბსანეთ ზღუთიურათ ალვიარეთ, აქ კიდევლა გული შეჩქება, ბანკ-
 ზედ თაჲ გამოდებუ ზინს? აქ კიდევ იფიქრებს რასმეს ჩუქნის
 კეთილმდგომარეობისათჲს? ან კიდევლა თანხმა შეიქნება, ამოჩრე-
 ვისა! — ახლა აქედან რა გამოდის? აი რა: რომელიც ჩუქნი კეთი-
 ლის მყოფელია, უმანკო, წმინდა, ჩუქნი მოხიყვარულე, დამჯდარი,
 გამოცდილი, ყოველის პატრონობით გარემოცული ზ ჩუქნთჲს თაჲ
 განწირული იმისი ფასი არ ვიცით, — მამსხადამე, აღარც ახლო მო-
 გვეკარება; — რომელსიც ვმწველავაცობანი არიან ზ მიუღიათ რამ
 ჳსწავლა მადალს ალაგებში, იმათ უკან გვეკავთ, ვიძისთ ტლუ ბი-
 ჳები არიან, რა შეუძლიანთა; ზ ამ შემთხვევაში, ბურთა ზ შეი-
 დანი რჩებათ, ისევე ძველებს, — რომელსაცა. ეტ ზემოთვე ვთქვი...
 ახლა ის ვიძისთ, ჩუქნი სჯემე წან რატომ არ მიდისთქო. არა, რა
 წაიყვანს წინ თქუქნი ჳირამეთ. — აბა ჩემო მკითხველო, ასე არის
 ჩუქნი სჯემე. —

მოდის დრო კენჭისა ზ გაიძარტება ომი შეცვლებასედა; მოდის დრო
 კენჭისა ზ ყოველი ჳრტი ცდილობს აღმოაჩინოს მეგობრობა ანუ
 მტრობა; გადუნადან ვიხედატ მკირი გული აქუქს; — არა, სეყურე-
 ლო ქართველებო, გული მტკივა ზ იმისათჲს მოგასხეებთ; დავანე-
 ბოთ თაჲ ამ მოძვედაჲ ცოდვას, მივცეთ ერთმანეთთი კელი ერ-
 თობისა, თანხმობისა, სიყვარულისა, ძმობისა, ზ როდესაც ვიფი-
 ცამდეთ ღირსეულ პირის ამოჩრეკასედა, — ამასთანავე წმინდის ჳვა-
 რის ზ სხსარების წინ ამ ფიცში გამოვიანტავდე ა გრეთვე ერთო-
 ბას, სიყვარულს ზ ძმობას, — ერთობასედა, სიყვარულსედა ზ ძმო-
 ბასედა ფიცის გატყის შეუძლებელი იქნება, — მეტე რომ შეკვრდეთ
 წმინდანს ტაძარში ზ შევიკრათ ფიცით, ერთობით, სიყვარულით ზ
 თანხმობით, ამოვიჩნიათ ის, ვინც ღირსი იყოს . . . ვისაც
 ესმოდეს თანამდებობის მნიშვნელობა ზ უყვარდეთ ჩუქნი, — თუ უყ-
 ვარს მამული, დარწმუნებულნი უნდა ვიყვნეთ, ყოველს კეთილს შე-
 უდგება ჩუქნთჲს, — დრო არის, არ მიხედოთ არცა დიდვცობას,
 არცა პატარას, არცა სიმიდირებს ზ არცა სიღარიბეს, — ამ დროს ვი-
 ყვნეთ, ყველანი ძმანი, ერთის მიწის საქართველოდს შჯლები. დმერთო,

დავკაყენე მართლს გზასად და ჩანეგე ჩუქნში ხელა: ერთობისა, თანსძობისა, სიყვარულისა და ძმობისა!

ძოღაებე.

1866 წელსა. სექტემბრის 26.

ტფილისს,

განცხადება „ცისკრის“ გამოცემაზედ.

მომავლის 1867 წლითგან „ცისკრის“ რედაქციაში მიიღებს უმთავრეს მონაწილეობას ანტონ ფურცელაძე. აღთქმული გვაქვს თანამშრომელობა ბევრის სასაღაყობის მწერლებისა. სხვათა შორის დამიტრია ყოფიანისადა, რომელმაც აღგვიოქვა მომავლის წლისთვის თანამშრომელთაშე შექმნილისა და მოლოცვის პიესებისა.

„ცისკარი“ იმედოვნებს, რომ ის, ამ სასაღაყობაში ყუჩნაღში მონაწილე პირთა, უჩვენებს მკობრულად მცირეც აჩის საჩუქებლობასა, თუძცა ბევრის აღთქმა აწმკო მღგამარეობაში იმას არ შეუძლიან.

ფასი ყუჩნაღისა ისევე ის დარჩება (შინ გავსაყნით შეიდი და უიძინათ ექვსი მანეთი). პრკრამმას ჟერობით არა ცვლით და მომავალი წელიწადი გვიჩვენებს რა ცვლილებაებიც არის საჭირო, ან როგორ დავიჭირათ საქმე, რომ გავაუმჯობესოთ ჩუქნში ყურნაღი.

ამას გარდა ვეცდებით შეძლების და გვარათ გავაცნოთ „ცისკრის“ მკითხველები სასაღაყობის ცვლილებაებსა და იმის მოძრაობასა, (*)

(*) ყუჩნაღის თაჟის დროზედ გამოუხველლობის და უჩივრით ბგტკადის მიხეზი ეს იყო, რომ სტანსაში რომელიც პირველი საღაყობის ამომწობი გეყანდა აქ არ იყო, ხსლა ისევე ჩამოგვიჟიდა და ამ ყრთ თვეზედ უმტკელად გავასწორებთ გამოცემის და რიგისათაღ გამოცემა.

გ ა ნ ც ხ ა დ ე ბ ა .

საზოგადოებრივი და სალიტერატურო

გაზეთის „დროები“ გამოცემაზედ

1867 წელს.

გაზეთი „დროება“ 1867 წელს გამოვა იმავე მიმართულებით და იმავე რიგით, როგორც გამოდის 1866 წელს.

თუძნა „დროებაში“ რამდენჯერმე წარმოგსთქვით ჩვენი აზრი რა მნიშვნელობა ჰქონდა გავლენა უნდა ჰქონდეს ჩვენს ცხოვრებაზედ გაზეთს და ჟურნალს, მაგრამ ვალათა ვრცელთ ვსთქვათ კიდევ რამდენიმე სიტყვა ამ საგანზედვე.

ცხადია ყველასთვის, რომ დრო იცვლება, ბევრი რამ რაც ჩვენის მამის პაპებისთვის იყო საჭირო, ახლა იმათის შთამომავლობისათვის გამოხადები აღარ არის. ჩვენ თვითონ დამწიქნი ვართ, რომ ზოგიერთი რამ, რაც საჭიროთ მიგვაჩნდა, ის ჩვენ დროს უნარგისათ მიანიხნათ და ჩვენც თავი დავანებეთ. ეს არის ბუნებითი კანონი კაცობრიობისა და ამ კანონს ვერ წაუვა ვერც ერთი ხალხი, რომელსედაც კი შეიძლება ითქვას, რომ ნამდვილათ სცნოვრებს.

ჩვენ უნდა ვცადოთ დავსტავოთ ყოველივე უნარგისი ჩვენს ცხოვრებაში, რაც კი გვიშლის, რომ ნამდვილს განათლების გზას დაგვკეტოს და დაუხლავდეთ იმ ხალხს, რომელიც ჩვენზედ წინ არის და ვისგანაც გვძნებებს მივიღოთ ბევრი სწავლა.

აი ჩვენის თქმით როგორი აზრი უნდა ჰქონდეს ყოველს გაზეთს და ჟურნალს, რომელიც კი დაიწიებს ამ დროს თავის შრომას. ამის გარდა ახლანდელს გაზეთს და ჟურნალს უნდა ჰქონდეთ ის მნიშვნელობა, რომ ნათელის გარკვევით გაადვილონ ყველა ნამდვილი და კანონიერი სურვილი და საჭიროება. აგრეთვე იმათ უნდა უჩვენონ საზოგადოებას თუ არ არის საჭირო, ან როგორ და რა რიგით მიახლოონ და გამოიყენონ ეს საჭიროება, რომ საზოგადოებას

წავიდეს წინ, ღ მიიღოს ის, რაც მნიშვნელობა აქვს საზოგადოებას ბუნებით დანიშნული.

გაზეთის პრეტენზიას დაწესება ისევე ის, რომელიც იყო განცხადებული წყევლს.

გ ა ზ ე თ ი ს პ რ ე ტ ე ნ ა მ ა :

- 1 მმართველობის განკარგულებანი ღ ჩინობანი რუსეთსად ღ მსარგებელ. ამ ნაწილში შეძრავს ვარსკვლავდენდრები ანუ სხვა ღ სხვა ადგილებიდაც გამოგზავნილი წერილები.
- 2 საპროტიკო ცნობები ღ ტელეგრაფები.
- 3 მუცნოვება ღ ხელფანება. ამ ნაწილში დაბეჭდება სტატიები, რომელნიც შეესებინან ყოველგვარს სწავლას ღ შედგენილნი იქმნებიან ადგილგანსაგონის ვნით, აგრეთვე მინდასაღი ტელეგრაფო თხუსულებები.
- 4 კრიტიკა ღ ბიბლიოგრაფია ანუ გარკვევა პაროულის წიგნებისა ღ შესანიშნავის თხუსულებებისა უცხო ენებზედ.
- 5 სხვა ღ სხვა ამბავი. ანუ მოკლე ცნობები, რომელნიც შეესებებიან სწავლას, ხელფანებას, ადამიანთა ცხოვრებას, სოფელიურ მუცნობას ღ ექიმობას. — ფელეტონი.
- 6 სასაზისო ღ გერმობითი განცხადებები.

გარდა ამისა შეძლების და გვართ ხან ღ ხან გაზეთთან გამოვა დამატება. ამ დამატებაში იქმნება დაბეჭდილი სტატიები, რომელთაც დაბეჭდა სივრცისაგამო გაზეთში არ მოხერხდება.

ჩვენ თვითონვე ვაღვიარებთ, რომ იქნება ბევრი რამ არ ავანტურული, რაც დაუპირდით მკითხველებს; მაგრამ იმითა ვიპრობებთ თავსა, რომ ამ წიგნიწადს ბევრი იმითანა ცვლილებაში მოხდუნს. რომელთაც დაგვიძალეს ჩვენის პრეტენზიის სრულად ასრულება. ამასაც ვი ვიტყვი, რომ ჩვენ, ჩვენი მხრით, მუცადინობა არ მოგვიყვია, მაგრამ ამისი განსჯა თითონ მკითხველები სთავის მივენიდია.

«დროება» უწინდელათვე გამოვა კვირისი ვრთხულ, მარტოვობით, ერთის თაბსიდაც თაბს სასუკრამდე.

ფასი მთელის წლის ხუმირებისა არაა: გაუგზავნეთ ოქტომბრის 6 მანეთი, გაგზავნით ტფილისში ღ გარეშე ადგილებში 7 მანეთი

გაზეთზედ ხელისმძნეა შიილება ტფილისში, «დროების»
 რედაქციაში, რომელიც იმყოფება მედიქიმიკლის ჯ კამ. სტამბაში,
 ვალაჟინის უბანზედ, რეიტინის სახლში. ტფილისის გარეშე
 მცოცრებთ ვთხოვთ უმადნილესათ, რომ თავიანთი მოთხოვნებს
 გამოგზავნონ სულმე ამ ადრესით:

**Въ Тифлисъ. Въ Контору редакціи грузинской
 газеты „ВРЕМЯ“. при типографіи Меликова и К-о.**

რედაქტორი გიორგი წერეთელი.
 გამომცემელი სტეფანე მედიქიმიკლი.